

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar

Vi gör studier möjligt.

CSN, Rapport 2018:9

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar

Centrala studiestödsnämnden (CSN) 2018

Producent CSN, Kunskap om studiestödet
851 82 Sundsvall
060-18 60 00

Kontaktperson Carl-Johan Stolt
0480-44 72 87
carl-johan.stolt@csn.se

Innehåll

Sammanfattning	6
1. Inledning	8
1.1 Uppdraget till CSN.....	8
1.2 Samverkan	8
1.3 Material, population och avgränsningar.....	8
2 Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar	10
2.1 Samtliga utrikes födda kvinnor som studerar.....	10
2.2 Med utgångspunkt i de studerandes huvudsakliga försörjning	13
2.2.1 Ingen inkomst.....	13
2.2.2 Lön	14
2.2.3 Bidrag och transfereringar.....	15
2.2.4 Studiestöd	17
3 Samspel mellan försörjningskällor och studiestöd, samt ekonomiska förutsättningar att studera	19
3.1 Studiemedelssystemet	19
3.1.1 Begränsning av antalet veckor med studiemedel.....	19
3.1.2 Åldersgränser.....	19
3.1.3 Inkomster och fribelopp.....	19
3.1.4 Andra ersättningar.....	20
3.1.5 Särskilda villkor för utländska medborgare.....	20
3.2 Etableringsersättning och aktivitetsstöd	20
3.3 Studerande vid komvux på grundläggande och gymnasial nivå.....	21
3.3.1 Åldersgränser.....	21
3.3.2 Inkomster och fribelopp.....	22
3.3.3 Andra ersättningar.....	23
3.3.4 Studerande på grundläggande eller gymnasial nivå som nått veckogränsen.....	24
3.3.5 Låntagande och andra försörjningskällor	24
3.3.6 Sammanfattning om studerande vid komvux	25
3.4 Studerande vid folkhögskolan	25
3.4.1 Åldersgränser.....	25
3.4.2 Inkomster och fribelopp.....	26
3.4.3 Andra ersättningar.....	27
3.4.4 Studerande på grundläggande eller gymnasial nivå som nått veckogränsen.....	28
3.4.5 Låntagande och andra försörjningskällor	28
3.4.6 Sammanfattning om studerande vid folkhögskolan.....	28
3.5 Studerande vid yrkeshögskolan	29
3.5.1 Åldersgränser.....	29
3.5.2 Inkomster och fribelopp.....	30
3.5.3 Andra ersättningar.....	31
3.5.4 Låntagande och andra försörjningskällor	32
3.5.5 Sammanfattning om studerande vid yrkeshögskolan.....	32
3.6 Studerande vid högskolan	33
3.6.1 Åldersgränser.....	33
3.6.2 Inkomster och fribelopp.....	33
3.6.3 Andra ersättningar.....	35
3.6.4 Låntagande och andra försörjningskällor	36
3.6.5 Sammanfattning om studerande vid högskolan	36
4 Studerande med bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjning	37
4.1 Uppdragen till Arbetsförmedlingen och Skolverket.....	37
4.2 Studerande med bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla....	38
5 Slutsatser – höjda krav, ökad motivation eller ett mer förmånligt studiestöd?	43
5.1 Utrikes födda är ingen homogen studerandegrupp	43
5.2 Kostnadsdelning mellan individen och samhället	43
Referenser	46

Bilaga.....47

Sammanfattning

Uppdraget

CSN har i regleringsbrevet fått i uppdrag att kartlägga vilka försörjningskällor som utrikes födda kvinnor har använt sig av under sina studier och beskriva hur dessa samspelar med bestämmelserna inom studiestödssystemet, inklusive hur det påverkar de ekonomiska förutsättningarna för utrikes födda kvinnor att studera. I arbetet med uppdraget har CSN samverkat med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skolverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Försörjningen för utrikes födda kvinnor som studerar

Rapporten visar att 16 procent av de utrikes födda kvinnorna studerar på studiestödsberättigad utbildning. Av samtliga ca 125 000 studerande har 8 procent etableringsersättning och 9 procent har försörjningsstöd. Vår genomgång visar att etableringsersättningen normalt är lägre än beloppen för studiemedel (bidrag och lån) eller studiestartsstöd.

Komvux på grundläggande eller gymnasial nivå är med 37 911 heltidsstuderande den största utbildningsformen för utrikes födda kvinnor. De som studerar vid komvux har förhållandevis låga inkomster, vilket tyder på att reglerna om fribelopp har en mycket begränsad påverkan på dem som studerar. Andelen som tar lån är låg, trots att inkomsterna är låga. Etableringsersättning är vanligt, vilket tyder på att många är nyanlända och inte kan få studiemedel. En hög andel har också försörjningsstöd.

Vid folkhögskola studerar 5 987 utrikes födda kvinnor på heltid. Många av dem som studerar vid folkhögskolor och inte har studiemedel är lite äldre – drygt 25 procent ligger i farozonen för åldersgränserna för lån eller för att kunna få studiemedel överhuvudtaget. De som studerar vid folkhögskolor har mycket låga inkomster. Dessa inkomster gör att det bara kan vara ett fåtal studerande som ligger i närheten av fribeloppsgränsen och att det är mycket få som överstiger denna gräns. Många har också försörjningsstöd. Trots de låga inkomsterna är det bara 37 procent av dem som har studiemedel som även tar lånedelen. Etableringsersättning är vanligt, särskilt bland dem som inte har studiemedel.

Knappt 3 000 utrikes födda kvinnor studerar på heltid vid yrkeshögskolan. Många av dessa arbetar, vilket bidrar till att de som studerar har jämförelsevis höga inkomster. Knappt 60 procent har också lön som huvudsaklig inkomstkälla. De 25 procent med högst inkomster av dem som studerar med studiemedel har sannolikt en inkomst som är högre än fribeloppsgränsen. Minst hälften av dem som studerar utan studiemedel har inkomster som sannolikt överstiger fribeloppsgränsen. Nästan ingen studerande har etableringsersättning och bara ett fåtal har försörjningsstöd under året.

Av de 29 879 utrikes födda kvinnor som studerar på heltid vid högskolan berörs bara ett fåtal av åldersgränserna i studiemedelssystemet. De disponibla inkomsterna är förhållandevis goda, men det är bara de som tjänar mest och som studerar utan studiemedel som rimligen berörs av fribeloppet i någon större utsträckning. Många saknar också inkomst, men detta rör sig sannolikt till stor del om inresande studerande. Bara en mindre andel, 7 procent, har bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomstkälla. Få har också arbetsmarknadsstöd eller etableringsersättning. Dessa ersättningar utgör således inget hinder för att ta studiemedel. Av dem som har

studiemedel är det 64 procent som lånar, vilket är lägre än den genomsnittliga lånebenägenheten vid högskolan.

De som har bidrag som huvudsaklig försörjning

Uppdraget till CSN avser att kartlägga försörjningen för kvinnor som studerar, dvs. för dem som redan har tagit steget att påbörja studier. Arbetsförmedlingen och Skolverket har nyligen haft uppdrag som bättre svarar mot de målgrupper som kan anses bekymmersamma, nämligen arbetslösa kvinnor som inte vill eller kan studera och personer som har så bristande språkkunskaper att de inte kan studera på grundläggande eller gymnasial nivå vid komvux. Utifrån dessa uppdrag har vi, från vår utgångspunkt, särskilt tittat på studerande som inte har studiemedel och som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjning. Detta rör sig om knappt 9 000 personer som i hög utsträckning studerar vid folkhögskola. Många har etableringsersättning och kan därmed inte få studiemedel. Inkomsterna i gruppen är dock låga. Studiestartsstöd eller studiemedel bör därmed vara ett alternativ för dem som slutför etableringsinsatserna.

Är låg ersättningsnivå och kostnadsdelning ett bekymmer?

Studiestöd är en förhållandevis låg ersättning som består av bidrag och eventuellt även av lån. Detta har att göra med att studiestödet är tänkt att användas under en kortare period av livet då investeringar görs i varje individs kunskaper. Man får helt enkelt leva sparsamt under studietiden för att på så vis investera i en högre framtida lön.

Det finns risk för att studiestödets utformning inte stämmer överens med det utfall av studierna som studerande med kort tidigare utbildning som studerar på en låg utbildningsnivå kan förutse eller förvänta sig. Det kan vara osäkert om sådana studier leder till ett arbete.

För den som jämför studiestödet med ett tillfälligt arbete är lönen som ges för ett arbete normalt högre än studiestödet. Det är därmed inte säkert att studiestödet har förutsättningar att konkurrera med t.ex. ett kortare vikariat för den som jämför utfallet krona för krona, även om det på sikt skulle vara mer lönsamt att välja studierna.

Mot bakgrund av resultaten i denna studie kan vi anta att studiestartsstödet, som enbart består av bidrag, är ett bra alternativ för många som går från etableringsinsatser till studiestöd. Även det högre bidraget i studiemedelssystemet bör kunna vara ett alternativ. Eftersom få av dem som studerar på grundläggande eller gymnasial nivå vid komvux och på folkhögskola tar lån, är emellertid studiemedel med generellt bidrag sannolikt inte något alternativ för den som egentligen inte vill studera. För att få dessa personer att övergå till studier med studiemedel krävs det att vägledare och arbetsförmedlare använder både studiestartsstödet och hela sin övriga kompetens. I annat fall finns risken att de som slutför etableringsinsatser anser att fortsatt utbildning inte är lönsam.

1. Inledning

1.1 Uppdraget till CSN

CSN har fått i uppdrag att göra en kartläggning av vilka försörjningskällor som utrikes födda kvinnor har använt sig av under sina studier och beskriva hur dessa samspelar med bestämmelserna inom studiestödssystemet inklusive hur det påverkar de ekonomiska förutsättningarna för utrikes födda kvinnor att studera. I uppdraget ingår att samverka med berörda myndigheter. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 21 december 2018. Denna rapport är en redovisning av uppdraget.

1.1 Samverkan

I arbetet med rapporten har CSN samverkat med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skolverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Samverkan med Arbetsförmedlingen har bestått av ett möte och av att Arbetsförmedlingen lämnat information om regelverk m.m., samt har lämnat synpunkter på utkast till den här rapporten. Försäkringskassan har bistått med information om regler och belopp och har lämnat synpunkter på rapportutkast. Skolverket och SKL har lämnat synpunkter på rapportutkast.

1.2 Material, population och avgränsningar

CSN har beställt uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) om försörjningskällor och inkomster för utrikes födda kvinnor. Uppgifterna innehåller samtliga 781 870 utrikes födda kvinnor som fanns i Sverige 2016 – det senaste året med tillgängliga inkomstuppgifter – och som var minst 20 år gamla. Det kan vara värt att notera att ”utrikes född” inte per automatik innebär att dessa kvinnor var utländska medborgare.

I underlaget ingår även en uppgift om vilka som studerar inom olika utbildningsformer. Studierna avser utbildningar som ger rätt till studiestöd, dvs. kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och andra utbildningar som *inte* ger rätt till studiestöd *ingår inte*. Utbildningsformer som omfattas är kommunal vuxenutbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå (komvux)¹, folkhögskola, yrkeshögskola, högskola, samt de övriga utbildningar som finns förtecknade i bilagan till studiestödsförordningen.

Studierande har fördelats efter om de studerar på heltid eller på deltid. Till de heltidsstudierande räknas personer som under året studerade mer än 200 poäng vid komvux (grundläggande och gymnasial nivå), mer än halvtid under minst en termin vid folkhögskola, mer än 50 poäng vid yrkeshögskola eller mer än 15 högskolepoäng vid högskolan. Gränsen för att klassificeras som heltidsstudierande är således generös. De som studerar vid utbildningar som inte är någon av de nämnda skolformerna har enbart klassificerats som ”studierande” eller ”ej studierande”.

År 2016 är det senaste år som uppgifter om försörjningskällor och inkomstuppgifter finns tillgängliga. Inkomstuppgifterna avser dels överskottet i inkomstlagen tjänst, kapital och näringsverksamhet, dels disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

¹ Kommunal vuxenutbildning omfattar utbildning på grundläggande nivå, på gymnasial nivå samt utbildning i svenska för invandrare (sfi), se 20 kap skollagen (2010:800). För enkelhetens skull använder vi i rapporten begreppet ”komvux” som benämning för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och på gymnasial nivå.

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet skapas genom att samtliga hushållets nettoinkomster slås samman och delas med hushållets så kallade konsumtionsvikt. Konsumtionsvikten fastställs utifrån en särskild viktfordelning där ensamboende ges vikten 1,0. För sammanboende utan barn delas hushållets nettoinkomster med 1,51. Ytterligare vuxna ges vikten 0,6. Första barnet i åldern 0–19 år ges vikten 0,52 och andra och påföljande barn ges vikten 0,42. För exempelvis ett hushåll med två vuxna och ett barn delas alltså hushållets nettoinkomster med 2,03 (1,51+0,52). En felkälla för beräkningen är att det kan vara svårt att fastställa boendeförhållanden.² Uppgifterna om överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näringsverksamhet respektive disponibel inkomst per konsumtionsenhet redovisas i kronor.

Därutöver redovisas olika försörjningskällor med ”ja” eller ”nej” beroende på om försörjningskällan förekommit för individen eller inte. Dessutom redovisas huvudsaklig källa för försörjning, fördelat på inkomst av tjänst, inkomst i form av bidrag och transfereringar exklusive studiemedel, samt inkomst av studiemedel (bidrag och lån).

Samtliga uppgifter har redovisats avidentifierade till CSN. Underlaget innebär att studerande kvinnors försörjningskällor och inkomster kan följas upp och att en diskussion kan föras om dessa försörjningskällor och förhållandet till studiestödet, samt om utrikes födda kvinnors ekonomiska förutsättningar att studera.

² De som bor tillsammans men inte är gifta och inte har gemensamma barn ses som ensamstående.

2 Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar

Utrikes födda kvinnor är inte en enhetlig studerandegrupp. Vissa har kort utbildning och studerar på komvux eller på en folkhögskola. Andra har längre utbildning och bedriver studier på exempelvis en högskola. En del studerar på heltid och har studierna som sin huvudsakliga sysselsättning. För andra är studierna något som bedrivs i lägre omfattning vid sidan av ett arbete. I linje med detta varierar både försörjningskällor och inkomster mellan utrikes födda kvinnor förhållandevis mycket.

Det är viktigt att påpeka att det inte är ett särskilt problem att utrikes födda kvinnor inte studerar, jämfört med utrikes födda män. Andelen studerande på studiestödsberättigande utbildningar bland de utrikes födda kvinnorna är 16 procent, vilket exempelvis kan jämföras med 12 procent av de utrikes födda männen. Däremot är behovet att studera sannolikt högre bland utrikes födda generellt, jämfört med dem som är födda i Sverige.

Vi har valt att först redovisa en samlad bild över försörjningskällor och inkomster för alla utrikes födda kvinnor som studerar.³ Därefter redovisar vi uppgifter efter huvudsaklig försörjningskälla. Sedan ställer vi, i avsnittet om samspelet mellan försörjningskällor och studiestöd, försörjningskällorna bland studerande vid komvux, folkhögskolan, yrkeshögskolan respektive högskolan i relation till reglerna för rätt till studiemedel. Dessa uppgifter begränsas till dem som studerar på heltid enligt den definition vi gör för detta. I bilaga finns en mer grundlig genomgång av försörjningskällorna för dem som studerar på heltid inom de fyra huvudsakliga utbildningsformerna.

Inkomstuppgifterna innehåller information om ålderssammansättningen för studerandegruppen, medel- och medianinkomst, kvartiler för inkomst, andel som har olika inkomstslag och vilken försörjningskälla som är den huvudsakliga.⁴

2.1 Samtliga utrikes födda kvinnor som studerar

I vår population studerar 125 101 av 781 870 utrikes födda kvinnor på utbildningar som ger rätt till studiestöd. Det innebär att 16 procent är studerande. I detta avsnitt redovisar vi samtliga som har markerats som studerande i SCB:s redovisning till CSN, oavsett studiernas omfattning. Det innebär att många som finns med i materialet studerar under kort tid eller har låg omfattning på sina studier.

Tabell 1. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	134 804	173 911
Medianinkomst	88 103	155 738

De kvinnor som studerar har lägre inkomster än utrikes födda kvinnor i gemen. Samtliga utrikes födda kvinnor, dvs. även de som inte studerar, har en genomsnittlig

³ I samtliga studerande ingår även studerande på studiestödsberättigade utbildningar som klassificeras som "Övriga studiestödsberättigade utbildningar".

⁴ Av löneinkomst, inkomst från bidrag exklusive studiestöd respektive studiestöd.

inkomst på 201 000 kronor och en genomsnittlig disponibel inkomst per konsumtionsenhet som uppgår till 206 900 kronor.

Både inkomsten av tjänst och den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet blir högre ju äldre kvinnorna är. Det kan noteras att den disponibla inkomsten är högre än tjänsteinkomsten i samtliga åldersintervall, men att skillnaden är större för yngre än för äldre kvinnor. Det beror bl.a. på att yngre kvinnor som studerar mer sällan har barn än lite äldre kvinnor.

Tabell 2. Medel- och medianinkomst för utrikes födda kvinnor som studerar, kronor, 2016

Ålder	Överskott av tjänst, kapital och näring		Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	
	Medel	Median	Medel	Median
20-24	70 433	40 374	140 313	128 384
25-29	112 797	73 082	157 560	148 038
30-34	136 421	94 460	178 421	160 786
35-39	149 805	111 457	179 490	160 370
40-44	166 972	134 326	187 108	166 122
45-49	186 591	160 474	200 850	179 826
50-54	206 178	183 918	217 293	195 399
55 år-	230 847	196 248	241 412	201 845
Samtliga	134 804	88 103	173 911	155 738

Jämfört med de utrikes födda män som studerar har kvinnor något lägre genomsnittlig inkomst av tjänst (män: 137 611), men betydligt högre genomsnittlig disponibel inkomst per konsumtionsenhet (män: 155 281). Det tyder bl.a. på att kvinnor som studerar oftare än män har en partner med högre inkomst.

De utrikes födda kvinnor som är studerande har givetvis olika försörjningskällor. I tabell 3 listas flera av dessa. Procentandelen visar andelen av de studerande som har en viss försörjningskälla.

Tabell 3. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar och för samtliga utrikes födda kvinnor, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande	Andel av samtliga
Lön	68	56
Kapital	8	14
Näringsverksamhet	2	3
Pension och livränta, skattepliktig	3	21
Arbetsmarknadsstöd	17	10
Föräldrapenning	22	19
Sjuk- och aktivitetsersättning	1	5
Ersättning i samband med sjukdom, skattepliktig	6	9
Övriga positiva skattepliktiga transfereringar	2	4
Studiebidrag	43	7
Studielån	20	3
Livränta och pension, skattefritt	0	0
Barnbidrag	47	36
Bostadsbidrag och bostadstillägg	12	14
Mottaget underhållsstöd	10	7
Bostadsersättning	1	0
Etableringsersättning	8	4
Äldreförsörjningsstöd	0	2
Försörjningsstöd	9	6
Övriga positiva skattefria transfereringar	2	1
Negativa transfereringar	76	82

Av dem som studerar är det 68 procent som har löneinkomster, jämfört med 56 procent bland samtliga utrikes födda kvinnor. Skillnaden beror till stor del på att många av dem som inte studerar är äldre och har pension. Av samtliga utrikes födda kvinnor är 24 procent 60 år eller äldre.

Det är 43 procent av de studerande som har studiebidrag. Det är en ganska låg andel jämfört med studerande på yrkeshögskola eller högskola, vilket främst beror på att många studerar i låg omfattning och inte behöver studiestöd för sin försörjning. Vidare har 9 procent av dem som studerar försörjningsstöd, att jämföra med 6 procent av samtliga utrikes födda kvinnor.

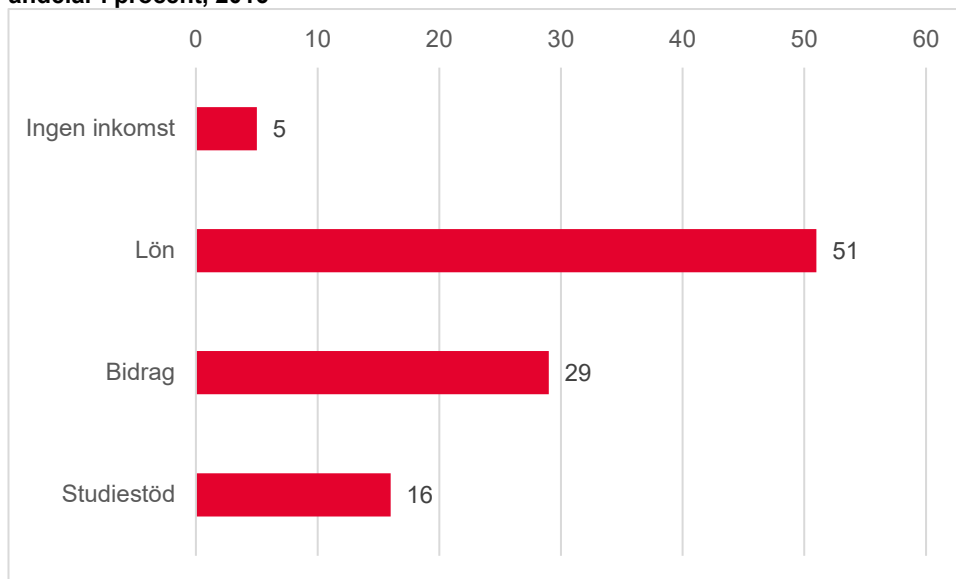
Av de utrikes födda män som studerar har 68 procent inkomst av lön. Denna andel är samma som för kvinnorna. Kvinnor har oftare än män sådana ersättningar som ges till föräldrar. Av männen har exempelvis 14 procent föräldrapenning och 26 procent har barnbidrag.⁵ En högre andel av männen har etableringsersättning, 18 procent. Av de män som studerar har hela 19 procent försörjningsstöd, vilket alltså är en andel som är 10 procentenheter högre än motsvarande andel bland än kvinnorna. Att dessa

⁵ Barnbidrag för barn födda före den 1 mars 2014 ges normalt till modern.

ersättningar ges till männen medför även att färre – 34 procent – har studiemedel och att 20 procent tar lån. Att en högre andel av männen har etableringsersättning och försörjningsstöd tyder på att en högre andel av männen var nyanlända till Sverige 2016.

Av de kvinnor som studerar är det vanligast att inkomst i form av lön är den största försörjningskällan. Något mer än hälften av de utrikes födda kvinnorna har löneinkomst som sin huvudsakliga försörjningskälla.

Diagram 1. Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar, andelar i procent, 2016

Utrikes födda män som studerar har en liknande fördelning av sina huvudsakliga försörjningskällor. Av männen saknar 6 procent inkomst, 51 procent har lön som huvudsaklig försörjning, 29 procent har bidrag och transfereringar och 14 procent har studiestöd som sin huvudsakliga försörjningskälla.

2.2 Med utgångspunkt i de studerandes huvudsakliga försörjning

I detta avsnitt är utgångspunkten utrikes födda kvinnors huvudsakliga försörjningskällor. Med huvudsaklig försörjningskälla menas den försörjning där de fått flest antal kronor utbetalt. De uppgifter som redovisas är uppgifter för dem vi definierar som *heltidsstuderande*. Det handlar om personer som under 2016 varit registrerade enligt följande:

- Mer än 200 verksamhetspoäng vid komvux (37 911 studerande).
- Mer än halvtid i minst en termin vid folkhögskola (5 987 studerande).
- Mer än 50 poäng vid yrkeshögskola (2 988 studerande).
- Mer än 15 poäng vid högskola (29 879 studerande).

2.2.1 Ingen inkomst

4 884 studerande kvinnor saknade helt inkomst under 2016. Det stora flertalet av dessa studerade vid högskola och ett antal studerade även vid folkhögskola. Bland dem som studerar vid komvux eller yrkeshögskola var det mindre vanligt att inte ha någon inkomst.

Hälften av dessa studerande var yngre än 25 år och 83 procent var yngre än 30 år. Många av dessa studerande är sannolikt ”inresande studerande” och bör ha levt antingen av medel från hemlandet eller av andra inkomster i familjen.⁶

Tabell 4. Åldersfördelning bland utrikes födda kvinnor som studerar och saknar inkomst, andelar i procent, 2016

	Andel studerande (N=4 884)
20-24	50
25-29	33
30-34	9
35-39	4
40-44	2
45-49	1
50-54	1
55-	1

2.2.2 Lön

Lön är den vanligaste huvudsakliga försörjningskällan bland utrikes födda kvinnor som studerar. Antalet studerande som har lön som huvudsaklig inkomst, 35 606, är dubbelt så högt som antalet som har bidrag eller studiestöd som huvudsaklig försörjning.

Tabell 5. Åldersfördelning bland utrikes födda kvinnor som studerar och har lön som huvudsaklig försörjningskälla, andelar i procent, 2016

	Andel studerande (N=35 606)
20-24	24
25-29	23
30-34	18
35-39	14
40-44	10
45-49	7
50-54	4
55-	2

De som har lön som huvudsaklig inkomst har relativt goda inkomster. Den genomsnittliga disponibla inkomsten i gruppen är 199 600 kronor.

⁶ Med inresande menas personer som kommit till Sverige för att studera.

Tabell 6. Inkomst för utrikes födda kvinnor som studerar och har lön som huvudsaklig försörjningskälla, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	93 930	136 014
50 (median)	162 694	187 493
75	250 482	244 644
Medel	184 690	199 607

Av dem med lön som huvudsaklig inkomst är det 55 procent som även har studiemedel. Av dessa har mindre än hälften lån.

Tabell 7. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar och har lön som huvudsaklig försörjningskälla, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	
Lön	100
Arbetsmarknadsstöd	8
Föräldrapenning	18
Studiebidrag	55
Studielån	22
Barnbidrag	38
Bostadsbidrag och bostadstillägg	7
Mottaget underhållsstöd	7
Etableringsersättning	2
Försörjningsstöd	2

2.2.3 Bidrag och transfereringar

Det är 17 104 utrikes födda studerande kvinnor som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla. Av dessa studerar ungefär 3 000 inom folkhögskolan, vilket är en kraftig överrepresentation bland dem som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomst.

Tabell 8. Åldersfördelning bland utrikes födda kvinnor som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, andelar i procent, 2016

	Andel studerande (N=17 104)
20-24	12
25-29	18
30-34	24
35-39	20
40-44	13
45-49	7
50-54	4
55-	3

Dessa kvinnor har låg inkomst av tjänst, men en lite bättre disponibel inkomst per konsumtionsenhet. Den genomsnittligt disponibla inkomsten per konsumtionsenhet är drygt 127 000 kronor.

Tabell 9. Inkomst för utrikes födda kvinnor som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	93 092
50 (median)	30 476	115 810
75	73 750	148 897
Medel	50 879	127 033

Av dem med bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjning är andelen med etableringsersättning, 26 procent, och försörjningsstöd, 23 procent, hög. Relativt få, bara 35 procent, har inkomst av i form av lön.⁷

⁷ Medianinkomsten av överskott av tjänst, kapital och näringsverksamhet, var 30 476 kronor och bestod således av andra skattepliktiga ersättningar, såsom föräldrapenning eller arbetsmarknadsstöd.

Tabell 10. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	
Lön	35
Arbetsmarknadsstöd	28
Föräldrapenning	39
Studiebidrag	48
Studielån	15
Barnbidrag	75
Bostadsbidrag och bostadstillägg	27
Mottaget underhållsstöd	21
Etableringsersättning	26
Försörjningsstöd	23

Vi återkommer till dem som studerar utan att ha studiemedel och som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla i kapitel 4 nedan.

2.2.4 Studiestöd

De utrikes födda kvinnor har studiestöd som huvudsaklig inkomst, 17 395, är marginellt fler än de med bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomst. Dessa är även yngre än de som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla.

Tabell 11. Åldersfördelning bland utrikes födda kvinnor som studerar och har studiestöd som huvudsaklig försörjningskälla, andelar i procent, 2016

	Andel studerande (N=17 395)
20-24	30
25-29	22
30-34	18
35-39	13
40-44	9
45-49	5
50-54	2
55-	0

Många saknar eller har låg inkomst i form av överskott av tjänst, kapital och näringsverksamhet, men har i gengäld en högre disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Tabell 12. Inkomst för utrikes födda kvinnor som studerar och har studiestöd som huvudsaklig försörjningskälla, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	100 218
50 (median)	6 136	141 699
75	33 776	187 052
Medel	19 066	152 931

Av dem med studiestöd som huvudsaklig försörjning arbetar 52 procent och har lön och 5 procent har försörjningsstöd. Lånebenägenheten, dvs. andelen av dem som har studiebidrag som även tar lånedelen, är 62 procent.

Tabell 13. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar och har studiestöd som huvudsaklig inkomstkälla, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	
Lön	52
Arbetsmarknadsstöd	5
Föräldrapenning	11
Studiebidrag	100
Studielån	62
Barnbidrag	43
Bostadsbidrag och bostadstillägg	11
Mottaget underhållsstöd	5
Etableringsersättning	1
Försörjningsstöd	5

3 Samspel mellan försörjningskällor och studiestöd, samt ekonomiska förutsättningar att studera

3.1 Studiemedelssystemet

Studiemedel är en form av studiestöd. Studiemedlen är generella och alla som uppfyller villkoren har rätt till studiemedel. Regelverket innehåller även ett antal begränsningar.

3.1.1 Begränsning av antalet veckor med studiemedel

Det finns till att börja med begränsningar för hur många veckor studiemedel kan lämnas per studienivå och beroende på den studerandes utbildningsbakgrund. För studier på eftergymnasial nivå lämnas studiemedel i högst 240 veckor. Vid studier på gymnasial nivå kan studiemedel lämnas i högst 80 veckor om den studerande redan har en gymnasieutbildning eller motsvarande, annars i högst 120 veckor. Studerande som studerar på grundläggande nivå kan maximalt få studiemedel i mellan 40 och 100 veckor, beroende på tidigare utbildning och på utbildningsbehov. Ytterligare veckor med studiemedel kan lämnas om det finns synnerliga skäl. Studerande som är 40 år eller äldre kan dock få fler veckor med studiemedel om det finns särskilda skäl, vilket är ett lägre ställt krav än begreppet synnerliga skäl (3 kap. 8 § studiestödslagen (1999:1395)).

3.1.2 Aldersgränser

Studiemedel får som längst lämnas till och med det kalenderår den studerande fyller 56 år, men rätten att låna begränsas fr.o.m. 47 års ålder (3 kap. 3 och 9 §§ studiestödslagen).

3.1.3 Inkomster och fribelopp

Studiemedlen är behovsprövade i förhållande till den studerandes egen inkomst. Har en studerande inkomster⁸ som överstiger den s.k. fribeloppsgränsen under ett kalenderhalvår beviljas studiemedel med ett lägre belopp alternativt inte alls (3 kap. 16-22 §§ studiestödslagen). Fribeloppet följer av hur många veckor den studerande har studiemedel, ju fler veckor, desto lägre fribelopp, och tvärtom. Vid heltidsstudier i 20 veckor under ett kalenderhalvår år 2016 uppgick fribeloppet till ca 85 800 kronor och vid studier på halvtid under samma tid uppgick fribeloppet istället till ca 128 700 kronor.

En studerande som studerar på heltid kan därmed ha ganska höga inkomster innan studiemedlen minskas med anledning av fribeloppet. Överstiger den studerandes inkomster fribeloppet reduceras de studiemedel⁹ som den studerande har rätt till med 61 procent av den del av inkomsten som överstiger fribeloppet. Bidrags- och lånedelen minskas proportionellt.

⁸ Överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

⁹ För det fall att den studerande har både ordinarie bidrag och lån.

3.1.4 Andra ersättningar

Samordning av studiemedel sker med bland annat aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, etableringsersättning, sjukersättning, aktivitetsersättning och rehabiliteringsersättning. Studiemedel får således inte lämnas för samma tid som någon av dessa ersättningar lämnas (3 kap. 25 § studiestödslagen).¹⁰ På motsvarande sätt samordnas de uppräknade ersättningarna med studiemedel. Aktivitetsstödet minskar för den som för samma tid får studiemedel (13 § förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd). Etableringsersättning lämnas inte om den nyanlände studerar på en utbildning på högskolenivå, för vilken det kan lämnas studiemedel (9 § lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare).

3.1.5 Särskilda villkor för utländska medborgare

En utländsk medborgare behöver därutöver uppfylla särskilda villkor för att ha rätt till svenska studiemedel. EU/EES-medborgare har fler möjligheter att uppfylla villkoren för svenskt studiemedel än medborgare från tredjeland (1 kap. 4–9 §§ och 3 kap. 4 § studiestödslagen). En tredjelandsmedborgare behöver normalt ett giltigt uppehållstillstånd för att han eller hon ska ha rätt till studiemedel. Bara vissa uppehållstillstånd ger rätt till svenskt studiestöd. För en EU/EES medborgare är det enklare att uppfylla villkoren, exempelvis kan det vara tillräckligt att personen arbetar i Sverige för att ha rätt till svenska studiemedel.

3.2 Etableringsersättning och aktivitetsstöd

I detta avsnitt diskuterar vi ersättningsnivåerna för etableringsersättning och aktivitetsstöd, vilka kan ges vid studier, och jämför dem med studiemedelssystemet. Samtliga regler och belopp avser 2016.

Den som är nyanländ i Sverige och har ett uppehållstillstånd som flykting, skyddsbehövande eller anhörig kan få etableringsersättning vid deltagande i etableringsinsatser med en etableringsplan.¹¹ Etableringsplanen omfattar normalt högst 24 månader. Av etableringsplanen framgår vilka aktiviteter som ska genomföras för att underlätta och påskynda nyanländas etablering. Ersättningen är skattefri. För högskolestudier ges dock inte etableringsersättning utan istället studiemedel. Ersättningen vid deltagande i etableringsinsatser uppgick 2016 till 6 160 kronor per månad med möjlighet att även beviljas etableringstillägg eller bostadsersättning. Etableringstillägg lämnades med maximalt 1 500 kronor per barn¹² och månad och bostadsersättning med maximalt 3 700 kr per månad. Det är Arbetsförmedlingen som beslutar om rätten till etableringsersättning och etableringsersättningens storlek. Försäkringskassan beslutar om etableringstillägg eller bostadsersättning och ersättningens storlek. Försäkringskassan är den myndighet som betalar ut ersättningarna.

Vid heltidsstudier lämnas studiemedel i form av ordinarie studielån och studiebidrag med 10 168 kronor vid 4 veckors studier, vilket motsvarar 11 015 kronor i månadsinkomst (varav ca 3 330 kr är bidrag).¹³ Därutöver ges tilläggsbidrag till studerande som har barn. Tilläggsbidraget lämnades 2016 med 146 kronor för det första barnet (632 kronor i månaden), med 93 kronor för det andra barnet (402 kronor i månaden) och med 48 kronor per barn för det tredje barnet och varje barn därefter (207 kronor i månaden). Dessutom ges tilläggsbidrag till studerande som haft viss inkomst året innan

¹⁰ Studiemedel och nämnda ersättningar kan utgå samtidigt om de avser olika tid och gemensamt inte överskrider heltid. Etableringsersättning lämnas normalt på heltid.

¹¹ Nämnda uppehållstillstånd berättigar till svenskt studiestöd.

¹² Tillägget kan lämnas för maximalt 3 barn och beloppets storlek beror på barnets ålder.

¹³ Med heltidsstudier avses här heltidsstudier enligt studiestödsförfattningarna.

Månadssumman har räknats fram genom att multiplicera veckobeloppet med 4 1/3.

studierna började. Tilläggsån gavs 2016 med 877 kronor per vecka 3 800 kronor i månaden).

Etableringsersättningen är således betydligt högre än ordinarie studiebidrag, men ersättningen är lägre än den totala nivån för studiemedlen (bidrag och lån), åtminstone för den som inte har barn eller har få barn.

Aktivitetsstöd lämnas vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program och om deltagaren uppfyller villkoren för att få ersättning från a-kassa eller är över 25 år. Det är Arbetsförmedlingen som beslutar om deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program. Försäkringskassan är den myndighet som beslutar om rätten till aktivitetsstöd samt betalar ut ersättningen. Ersättningen kan bland annat utgå vid studier. Den som var över 25 år och inte hade rätt till a-kassa fick under 2016 aktivitetsstöd på heltid med 223 kronor per dag (4 460 kronor per fyra veckorsperiod). Ersättningen lämnas som längst under 450 dagar för dessa deltagare. Den som uppfyllde villkoren för rätt till a-kassa fick ett betydligt högre belopp, minst 365 kronor per dag, då ersättningen baseras på vilken dagpenning som annars skulle ha lämnats. Aktivitetsstöd varierar således mycket när det gäller vilket belopp som kan beviljas och det är inte möjligt att säga om ersättningen är högre eller lägre än studiemedlen.

3.3 Studerande vid komvux på grundläggande och gymnasial nivå

Vid komvux på grundläggande och gymnasial nivå studerade 37 911 utrikes födda kvinnor på heltid under 2016.¹⁴ Det är dessa studerande som avses i de följande tabellerna. Av kvinnorna studerade 15 184 utan studiemedel och de övriga 22 727 studerade med studiemedel. Det är fler utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux än vid någon av de övriga utbildningsformer som redovisas i rapporten.

Studerande vid komvux har något lägre inkomster än samtliga studerande. Det är rimligt att tro att åtminstone de lägre inkomsterna av tjänst beror på att många av de som studerar vid komvux har kort tidigare utbildning och att de därför generellt kan ha svårt att få ett arbete.

Tabell 14. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	105 228	161 859
Medianinkomst	66 889	148 140

3.3.1 Åldersgränser

De som studerar med studiemedel är fler och något yngre än de som inte gör det. Knappt 15 procent av dem som studerar utan studiemedel vid komvux skulle omfattas av studiestödets åldersgräns om reducering av antal veckor med studielån från 47 års ålder, om de ansökte om studiemedel. Motsvarande andel för dem som har studiemedel är ca 9 procent. En mycket låg andel av de utrikes födda kvinnorna är så gamla att de inte har rätt till studiemedel överhuvudtaget.

¹⁴ Definitionen av heltidsstuderande finns i avsnitt 1.3.

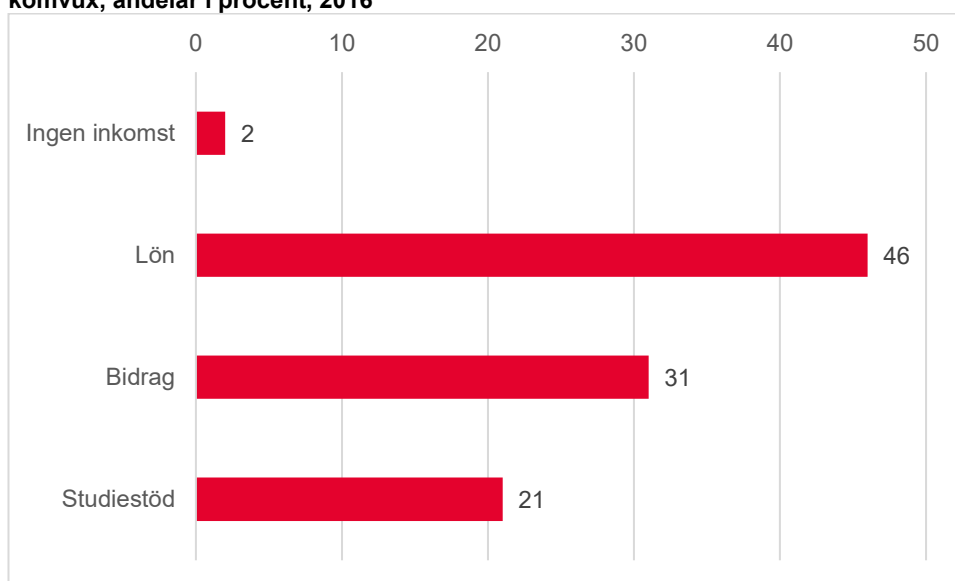
Tabell 15. Alder på utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=15 184)	Studerande med studiemedel (N=22 727)
20-24	14	18
25-29	20	20
30-34	21	23
35-39	17	18
40-44	12	12
45-49	8	6
50-54	4	3
55-	3	0

3.3.2 Inkomster och fribelopp

Inkomst av tjänst är den vanligaste huvudsakliga försörjningskällan med 46 procent och studiestöd (bidrag och eventuellt lånedel) är den minst vanliga med 21 procent. Andelen som har studiestöd som huvudsaklig försörjningskälla är den lägsta vid en jämförelse med studerande inom övriga utbildningsformer.

Diagram 2. Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, andelar i procent, 2016

De som studerar vid komvux utan att ha studiemedel har högre inkomster än de som studerar med studiemedel, utom vad gäller den disponibla inkomsten bland de 25 procent med lägst inkomster, vilket beror på att de med studiemedel har just studiemedel som en försörjningskälla.

För utrikes födda kvinnor som har studiemedel vid komvux är medelinkomsten 76 226 kronor mätt som överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital medan medelinkomsten för disponibel inkomst per konsumtionsenhet är

157 705 kronor.¹⁵ Motsvarande siffror för de utan studiemedel är 148 711 kronor respektive 168 087 kronor. Uppgifterna visar att studiestöd och andra ersättningar och inkomster gemensamt bidrar till att den disponibla inkomsten med viss marginal överstiger inkomsten av tjänst m.m. och att dessa bidrag och transfereringar, tillsammans med en eventuell makas/makes inkomster, alltså på så sätt fungerar utjämnande.

De förhållandevis låga inkomsterna för de utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux tyder på att reglerna om fribelopp har en mycket begränsad påverkan på rätten till studiemedel. Först när inkomsterna överstiger fribeloppet för halvåret reduceras studiemedlen. Vid heltidsstudier under 40 veckor (dvs. två terminer) uppgick fribeloppet till cirka 171 600 kronor (fördelat på 85 800 kronor per kalenderhalvår) och vid studier på halvtid under samma tid uppgick motsvarande belopp till cirka 257 400 kronor (fördelat på 128 700 kronor per kalenderhalvår). Enbart de ca 25 procent med de högsta inkomsterna och som studerar utan studiemedel har sådana inkomster (240 982 kronor) att studiemedlen skulle reduceras om de skulle ansöka om studiemedel.¹⁶ Av dem som studerar med studiemedel i samma omfattning är det sannolikt få som får studiemedlen reducerade då inkomsterna även bland de 25 procent med högst inkomster till stor del understiger fribeloppsgränsen för år 2016.

Tabell 16. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Studera utan studiemedel		Studera med studiemedel	
	Överskott i inkomstslagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstslagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	27 206	107 961	3 691	108 107
50 (median)	125 951	151 761	47 778	146 323
75	240 982	212 628	123 908	193 341
Medel	148 711	168 087	76 226	157 705

3.3.3 Andra ersättningar

De utrikes födda kvinnor som studerar utan att ha studiemedel har oftare arbetsmarknadsstöd¹⁷ och etableringsersättning än de som har studiemedel. Anledning till det är att studiemedel inte ges samtidigt som dessa ersättningar. I övrigt är det relativt små skillnader mellan studerande med och utan studiemedel. Av samtliga komvuxstuderande som har studiemedel är det 35 procent som väljer att ta lån.

Aktivitetsstödet ersättningsnivå kan vara högre eller lägre än nivån för studiemedlen. Av de utrikes födda kvinnor som studerar utan studiemedel har 22 procent arbetsmarknadsstöd, jämfört med 14 procent av dem som har studiemedel. Hur många av dessa kvinnor som har arbetsmarknadsstöd i form av aktivitetsstöd vet vi inte. Av de

¹⁵ I avsnitt 1.3 beskrivs hur den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet beräknas.

¹⁶ Med heltidsstudier avses heltidsstudier enligt studiestödsförfattningarna.

¹⁷ Posten innehåller bland annat ersättning i form av aktivitetsstöd.

utrikes födda kvinnor som studerar utan studiemedel har 19 procent etableringsersättning, jämfört med 4 procent av dem som har studiemedel. Dessa skillnader kan delvis bero på att studiemedel inte får lämnas för samma tid som etableringsersättning eller aktivitetsstöd.

Tabell 17. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	69	63
Arbetsmarknadsstöd	22	14
Föräldrapenning	26	24
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	35
Barnbidrag	51	63
Bostadsbidrag och bostadstillägg	12	15
Mottaget underhållsstöd	10	15
Etableringsersättning	19	4
Försörjningsstöd	10	10

3.3.4 Studerande på grundläggande eller gymnasial nivå som nått veckogränsen

Komvux erbjuder kurser på grundläggande nivå och på gymnasial nivå. Är man nyanländ i Sverige, eller inte har genomfört grundskole- eller gymnasieutbildning i Sverige, kan utbildningen behöva bedrivas under en längre tid än det antal veckor som studiemedel faktiskt kan lämnas på dessa studienivåer. Det är därför inte osannolikt att vissa av dem som inte har studiemedel tidigare har tillhört kategorin studerande med studiemedel.

På grundskolenivå fick 2 procent helt avslag på sin ansökan p.g.a. veckobegränsningen och 8 procent fick delvis avslag 2016. På gymnasienivån var motsvarande andelar 1 respektive 3 procent. Dessa uppgifter ger dock inte någon bestämd information om andelen utrikes födda kvinnor som får avslag på sin ansökan. Det kan dessutom antas att relativt många studerande som vet att deras veckor är slut, avstår från att ansöka om studiemedel.

3.3.5 Låntagande och andra försörjningskällor

Av de utrikes födda kvinnor som har studiemedel och är heltidsstuderande vid komvux tar 35 procent lån. Detta är en lägre andel än vad som gäller för heltidsstuderande vid komvux generellt.¹⁸ Den som studerar på grundskole- eller gymnasienivå kan få studiemedel med det högre bidraget. Lämnas det högre bidraget kan behovet av att studielån givetvis minska eftersom bidragsdelen är högre. De 65

¹⁸ Se statistik över studiestödsnyttjande 2017 på CSN:s hemsida (CSN (2018a)). Vår definition av heltidsstudier här är dock inte helt överensstämmande med den definition som görs i denna statistik..

procent som inte lånar försörjer sig på annat sätt, t.ex. genom att arbeta, genom att ta ut föräldrapenning eller genom bostadsbidrag. Av samtliga som har studiemedel är det 10 procent som även får försörjningsstöd. Det är dock oklart om försörjningsstödet ges under den tid de inte studerar eller om försörjningsstödet beviljas under den tid studierna bedrivs med studiemedel.

3.3.6 Sammanfattning om studerande vid komvux

Komvux är den största utbildningsformen för utrikes födda kvinnor även när sfi-studerande inte medräknas. De som studerar vid komvux har förhållandevis låga inkomster som tyder på att reglerna om fribelopp har en mycket begränsad påverkan på dem som studerar. Enbart de ca 25 procent som studerar utan studiemedel och har de högsta inkomsterna, har sådana inkomster att studiemedlen skulle reduceras om de skulle ansöka. Av dem som studerar med studiemedel i samma omfattning får få utrikes födda kvinnor studiemedlen reducerade.

En mycket låg andel av de utrikes födda kvinnorna är så gamla att de inte har rätt till studiemedel överhuvudtaget.

En hög andel av de studerande har arbetsmarknadsstöd eller etableringsersättning. Av dem som studerar utan att ha studiemedel har 22 respektive 19 procent sådana ersättningar. Dessa ersättningar kan hindra att studiemedel ges för samma tid och andelen som har studiemedel som sin huvudsakliga försörjning är också låg. Andelen som tar studielån är också mycket låg, bara 35 procent av dem som har studiemedel tar även lånedelen.

3.4 Studerande vid folkhögskolan

Vid folkhögskola studerade 5 987 utrikes födda kvinnor på heltid år 2016.¹⁹ Av dessa kvinnor studerade 2 351 personer utan studiemedel och övriga, 3 636 personer, studerade med studiemedel. Endast 5 procent av de heltidsstuderande utrikes födda kvinnorna i vår population studerade inom denna utbildningsform. Tabellerna i avsnittet handlar om dessa studerande.

De utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskolor utmärker sig i statistiken som de med klart lägst inkomster. Detta beror på att dessa studerande sannolikt är nyanlända i hög utsträckning, studerar på en låg utbildningsnivå och på att de har kort tidigare utbildning. Relativt få av dem som studerar inom folkhögskolan arbetar.

Tabell 18. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	52 811	130 367
Medianinkomst	18 861	115 771

3.4.1 Åldersgränser

De som är heltidsstuderande vid folkhögskola enligt vår definition studerar oftare med studiemedel än utan. De som har studiemedel är yngre än de som inte har det. Knappt en tredjedel av dem som studerar utan studiemedel skulle omfattas av studiestödets åldersgräns om reduktion av antal veckor med studielån från 47 års ålder, om de ansökte om studiemedel. Motsvarande andel för dem som har studiemedel är drygt en tiondel.

¹⁹ Se avsnitt 1.3 för definition.

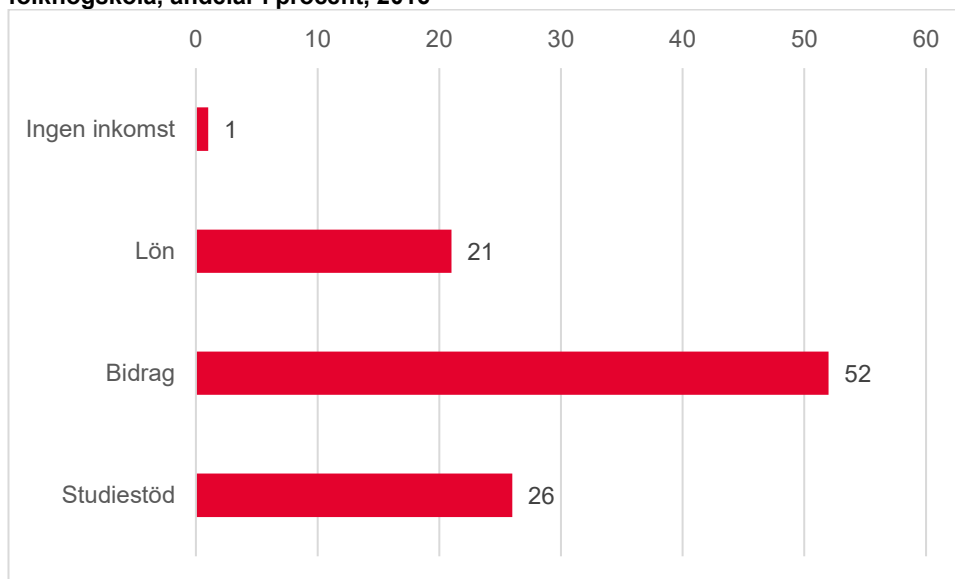
Tabell 19. Ålder på utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=2 351)	Studerande med studiemedel (N=3 636)
20-24	18	25
25-29	14	17
30-34	14	18
35-39	14	16
40-44	12	13
45-49	9	8
50-54	9	4
55-	10	1

3.4.2 Inkomster och fribelopp

Den vanligaste huvudsakliga försörjningskällan är andra bidrag än studiestöd, vilket gällde för 52 procent av dem som studerade under 2016. Enbart 21 procent har sina största inkomster från arbete.

Diagram 3. Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, andelar i procent, 2016

De som studerar vid folkhögskolan har låga inkomster jämfört med andra studerande. Lågst inkomster har de som studerar vid folkhögskola utan studiemedel. Även de som har studiemedel har dock låga inkomster. För utrikes födda kvinnor som har studiemedel vid folkhögskola är medelinkomsten 52 388 kronor mätt som överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital medan medelinkomsten för disponibel inkomst per konsumtionsenhet är 142 381 kronor. Motsvarande siffror för de utan studiemedel är 53 467 kronor respektive 111 763 kronor. Uppgifterna visar att studiestöd och andra ersättningar och inkomster gemensamt bidrar till att den disponibla inkomsten med viss marginal överstiger inkomsten av tjänst m.m. och att dessa

bidrag och transfereringar, tillsammans med en eventuell makas/makes inkomster, alltså fungerar utjämnande.

De låga inkomsterna för både de som har studiemedel och de som inte har studiemedel indikerar att reglerna om fribelopp inte påverkar rätten till studiemedel eller reducerar studiemedelsbeloppet i någon större utsträckning. De som studerar vid folkhögskola påverkas i lägst utsträckning av fribeloppsgränsen då medelinkomsten, oavsett ålder, är mycket låg. Endast ett fåtal av dem som studerar utan studiemedel kommer upp i en inkomst som innebär att de skulle få reducerade studiemedel om de ansöker om det. Likaså är det bara ett fåtal som kan antas beröras av inkomstprövningen och fribeloppsgränsen bland dem som har studiemedel.

Tabell 20. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Studera utan studiemedel		Studera med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	73 439	0	101 410
50 (median)	8 500	101 320	24 324	127 443
75	59 253	128 990	79 747	170 326
Medel	53 467	111 763	52 388	142 381

3.4.3 Andra ersättningar

De olika försörjningskällorna fördelar sig olika beroende på om de utrikes födda kvinnorna studerar på folkhögskola med eller utan studiemedel.

Av dem som studerar med studiemedel har 50 procent lön. Motsvarande siffra för dem som studerar utan studiemedel är 22 procent. De som studerar utan studiemedel har istället etableringsersättning och försörjningsstöd i betydligt högre utsträckning än de som har studiemedel. Av dem som studerar utan studiemedel har mer än hälften, 61 procent, etableringsersättning, jämfört med 2 procent av dem som har studiemedel. På samma sätt har hela 30 procent av dem utan studiemedel försörjningsstöd, jämfört med 14 procent av dem med studiestöd. Dessa skillnader kan delvis bero på att studiemedel inte får lämnas för samma tid som etableringsersättning och att försörjningsstöd sällan lämnas till en individ som samtidigt bedriver studier. En annan tänkbar förklaring kan vara att de som har studiemedel inte är i samma behov av försörjningsstöd som de utan studiemedel eftersom betydligt fler i den förstnämnda gruppen har både studiemedel och lön.

Att så många av dem som inte har studiemedel har etableringsersättning talar för att många av de utrikes födda kvinnorna, som studerar vid folkhögskola, är nyanlända i Sverige. Även deras låga inkomster tyder på att många av dem nyligen kommit till Sverige.

Trots mycket låga inkomster generellt tar enbart 37 procent av dem som har studiemedel studielån. CSN har i en tidigare rapport konstaterat att studerande med

utländsk bakgrund och specifikt de som är utrikes födda, i lägre utsträckning tar studielån än andra studerandegrupper.²⁰

Tabell 21. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	22	50
Arbetsmarknadsstöd	13	13
Föräldrapenning	24	19
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	37
Barnbidrag	48	59
Bostadsbidrag och bostadstillägg	20	19
Mottaget underhållsstöd	11	17
Etableringsersättning	61	2
Försörjningsstöd	30	14

3.4.4 Studerande på grundläggande eller gymnasial nivå som nått veckogränsen

Folkhögskola erbjuder huvudsakligen studier på grundläggande nivå och på gymnasial nivå. Är man nyanländ i Sverige, eller inte har genomfört grundskole- eller gymnasieutbildning i Sverige, kan studierna behöva pågå under en längre tid än det antal veckor som studiemedel faktiskt kan lämnas på dessa studienivåer. Det är därför inte helt osannolikt att åtminstone några av dem utan studiemedel tidigare har tillhört kategorin studerande med studiemedel. För andelen avslagsbeslut på grundskole- eller gymnasie-nivå, se avsnitt 3.3.4.

3.4.5 Låntagande och andra försörjningskällor

Av de utrikes födda kvinnor som har studiemedel och är heltidsstuderande vid folkhögskola tar endast 37 procent lån. Vid studier på grundskole- eller gymnasienivå kan det högre bidraget inom studiemedlen lämnas. Lämnas det högre bidraget kan behovet av att ta studielån givetvis minska eftersom bidragsdelen blir högre. De 63 procent som har studiemedel och inte lånar försöker försörja sig på annat sätt, t.ex. genom att arbeta, ta ut föräldrapenning eller genom bostadsbidrag och barnbidrag. 14 procent av samtliga som har studiemedel får även försörjningsstöd. Det är dock oklart om försörjningsstödet ges under tid de inte studerar eller om försörjningsstödet beviljas under den tid studierna bedrivs med studiemedel.

3.4.6 Sammanfattning om studerande vid folkhögskolan

Många av dem som studerar vid folkhögskolor och inte har studiemedel är lite äldre – drygt 25 procent ligger i farozonen för åldersgränserna för lån eller för att kunna få studiemedel överhuvudtaget. De som studerar vid folkhögskolor har mycket låga

²⁰ CSN (2017).

inkomster. Många har också försörjningsstöd. Dessa inkomster gör att det bara kan vara ett fåtal studerande som ligger i närheten av fribeloppsgränsen och bara är ett fåtal som överstiger denna gräns. Trots de låga inkomsterna är det bara 37 procent av dem som har studiemedel som även tar lånedelen.

Etableringsersättning är vidare vanligt, särskilt bland dem som inte har studiemedel, vilket tyder på att många av de studerande är nyanlända. De som studerar utan studiemedel har relativt sällan inkomster av tjänst, näringsverksamhet eller kapital.

3.5 Studerande vid yrkeshögskolan

Vid yrkeshögskola studerade 2 988 utrikes födda kvinnor år 2016 enligt vår definition av heltidsstudier. Av dessa kvinnor studerade 665 stycken utan studiemedel och övriga, 2 323 stycken, studerade med studiemedel. Inom denna utbildningsform studerar färre utrikes födda kvinnor än vid någon av de övriga utbildningsformer som redovisas i rapporten. Det är dessa heltidsstuderande som finns med i tabellerna.

De utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskolan har de högsta medel- och medianinkomsterna. Den genomsnittligt disponibla inkomsten per konsumtionsenhet är drygt 211 000 kronor och medianinkomsten är 195 000 kronor. Motsvarande belopp för överskott av tjänst, näringsverksamhet och kapital uppgick till 143 500 respektive 121 200 kronor. Studerande vid yrkeshögskolan har alltså relativt höga inkomster.

Tabell 22. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	143 524	211 063
Medianinkomst	121 196	195 181

3.5.1 Aldersgränser

Av de relativt få utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola på heltid, sammanlagt 2 988 personer, har majoriteten studiemedel. De som har studiemedel är yngre än de som inte har det. Drygt en femtedel av dem som studerade utan studiemedel vid yrkeshögskolan skulle omfattas av studiestödets åldersgräns om reduktion av antal veckor med studielån från 47 års ålder, om de ansökte om studiemedel. Motsvarande andel för dem som hade studiemedel var drygt en tiondel. Bara ett fåtal av de utrikes födda kvinnorna var så gamla att de hamnade över åldersgränserna för rätt till studiemedel.

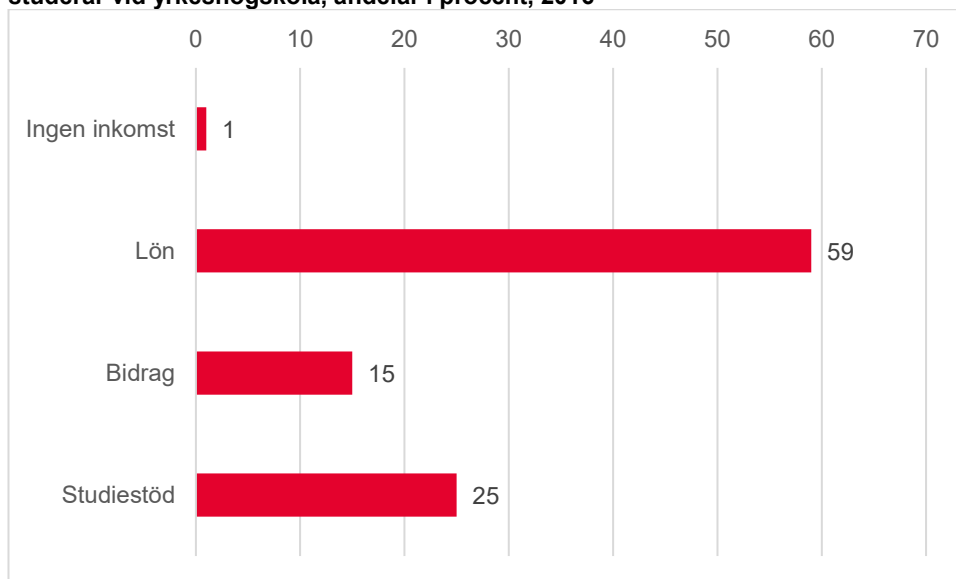
Tabell 23. Ålder på utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=665)	Studerande med studiemedel (N=2 323)
20-24	7	12
25-29	17	20
30-34	22	24
35-39	18	20
40-44	14	13
45-49	11	8
50-54	6	3
55-	5	0

3.5.2 Inkomster och fribelopp

Huvudsaklig försörjningskälla för dem som studerade vid yrkeshögskola är lön, därefter studiestöd och i sista hand bidrag. Höga andelar av de utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskolan har antingen lön eller studiestöd som sin huvudsakliga försörjningskälla. Enbart 15 procent har andra bidrag än studiestöd som huvudsaklig försörjning.

Diagram 4. Huvudsaklig försörjningskälla för samtliga utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, andelar i procent, 2016

Yrkeshögskolestuderande har högre inkomster än alla andra studerandegrupper, dvs. jämfört med dem som studerar vid komvux, folkhögskola eller högskola. För utrikes födda kvinnor som har studiemedel vid yrkeshögskola är medelinkomsten 119 085 kronor mätt som överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital medan medelinkomsten för disponibel inkomst per konsumtionsenhet är 208 117 kronor. Motsvarande siffror för de utan studiemedel är 229 412 kronor respektive 221 417 kronor.

Utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola har högst inkomst i de av oss redovisade utbildningsformerna. De relativt höga inkomsterna för de utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskolan visar att reglerna om fribelopp påverkar rätten till studiemedel då inkomsterna når upp till en sådan nivå att rätten till studiemedel ofta begränsas. Av de 25 procent med högst inkomster framgår att de som är heltidsstuderande hela året, oavsett om de studerar med studiemedel eller utan studiemedel, har sådana inkomster (180 411 kronor respektive 315 992 kronor) att de överstiger fribellopsgränsen.²¹ Minst hälften av dem som studerar utan studiemedel har inkomster som sannolikt skulle överstiga fribellopsgränsen.

Tabell 24. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Studera utan studiemedel		Studera med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	104 855	140 940	29 599	143 728
50 (median)	226 357	206 165	101 188	193 627
75	315 992	273 398	180 411	247 092
Medel	229 412	221 417	119 085	208 117

3.5.3 Andra ersättningar

De olika försörjningskällorna fördelar sig i stort sett på samma sätt oavsett om de utrikes födda kvinnorna studerar med eller utan studiemedel på yrkeshögskola. Av dem som studerar vid yrkeshögskola utan att ha studiemedel är de flesta förvärvsarbetande. Hela 82 procent arbetar. Den genomsnittliga inkomsten för dem som inte har studiemedel var ca 229 000 kronor under 2016.

Även bland dem som har studiemedel är det många, 80 procent, som arbetar. Andelen som tar lån är också relativt hög – 64 procent lånar. Av de utrikes födda kvinnor som 2016 studerade utan studiemedel vid yrkeshögskola hade 21 procent arbetsmarknadsstöd.²² Motsvarande siffra för dem som har studiemedel är 12 procent. Hur många av dessa kvinnor som har arbetsmarknadsstöd i form av aktivitetsstöd vet vi inte. De som studerar utan studiemedel har således oftare arbetsmarknadsstöd än de som har studiemedel. Denna skillnad kan delvis bero på att studiemedel inte får lämnas för samma tid som aktivitetsstöd.

Få av de utrikes födda kvinnorna vid yrkeshögskola har försörjningsstöd, 4 procent av dem utan studiemedel och 2 procent av dem med studiemedel. I princip ingen som studerar vid yrkeshögskola har etableringsersättning. Det beror på att ersättningen, är

²¹ Med heltidsstuderande avses här heltidsstuderande enligt studiestödsförfattningarna.

²² Posten innehåller bland annat ersättning i form av aktivitetsstöd.

2016, inte längre kunde lämnas om studier påbörjas vid en utbildning vid yrkes-
högskola (dvs. på eftergymnasial nivå) för vilken det kunde ges studiemedel.²³ Att det
är så få av dessa kvinnor som har etableringsersättning under år 2016 tyder också på
att få nyanlända kvinnor studerar i denna utbildningsform.

**Tabell 25. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid
yrkeshögskola, andelar i procent, 2016**

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	82	80
Arbetsmarknadsstöd	21	12
Föräldrapenning	24	26
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	64
Barnbidrag	47	51
Bostadsbidrag och bostadstillägg	7	9
Mottaget underhållsstöd	6	7
Etableringsersättning	0	0
Försörjningsstöd	4	2

3.5.4 Låntagande och andra försörjningskällor

Av de utrikes födda kvinnor som har studiemedel och är heltidsstuderande vid
yrkeshögskola väljer fler än hälften, 64 procent, att ta lån. De 36 procent som har
studiemedel och inte lånar försörjer sig på annat sätt, t.ex. genom att arbeta. En
mycket låg andel av de utrikes födda kvinnor som studerar med studiemedel har
bostadsbidrag eller försörjningsstöd.

3.5.5 Sammanfattning om studerande vid yrkeshögskolan

Knappt 3 000 utrikes födda kvinnor studerar på heltid vid yrkeshögskolan. Många
arbetar, vilket bidrar till att de som studerar har jämförelsevis höga inkomster. Knappt
60 procent har också lön som huvudsaklig inkomstkälla. De 25 procent som studerar
med studiemedel och har högst inkomster har sannolikt en inkomst är högre än
fribeloppsgränsen. Minst hälften av dem som studerar utan studiemedel har inkomster
som sannolikt överstiger fribeloppsgränsen.

Av dem som studerar vid yrkeshögskolan är knappt 22 procent av dem utan studie-
medel så gamla att de övre åldersgränserna för rätt till studiemedel kan utgöra ett
hinder. Nästan ingen studerande har etableringsersättning och bara ett fåtal har
försörjningsstöd. Av dem som har studiemedel väljer 64 procent att låna.

²³ Den som är nyanländ i Sverige och har ett uppehållstillstånd som flykting,
skyddsbehövande eller anhörig kan få etableringsersättning vid deltagande i
etableringsinsatser med en etableringsplan.

3.6 Studerande vid högskolan

Vid högskola studerade 29 879 utrikes födda kvinnor år 2016 enligt vår definition av heltidsstudier. Tabellerna nedan omfattar dessa heltidsstuderande. Av dessa kvinnor studerade majoriteten, 17 846 personer, med studiemedel och övriga, 12 033 personer, studerade utan studiemedel. 24 procent av de utrikes födda kvinnorna i vår population studerade inom denna utbildningsform. Av de utbildningsformer som redovisas i rapporten är det bara vid komvux som fler utrikes födda kvinnor studerar.

Högskolestuderande har inkomstnivåer liknande dem som studerar vid komvux, men inkomsterna kommer delvis från andra inkomstkällor.

Tabell 26. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	106 653	160 170
Medianinkomst	59 351	152 438

3.6.1 Åldersgränser

De högskolestuderande som har studiemedel är både fler och något yngre än de som studerar utan. Ungefär en tiondel av dem som studerar utan studiemedel vid högskola är äldre än 45 år, jämfört med en tjugondel av dem som har studiemedel. Studiestödets åldersgränser berör således en liten grupp heltidsstuderande vid denna utbildningsform.

Tabell 27. Ålder på utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

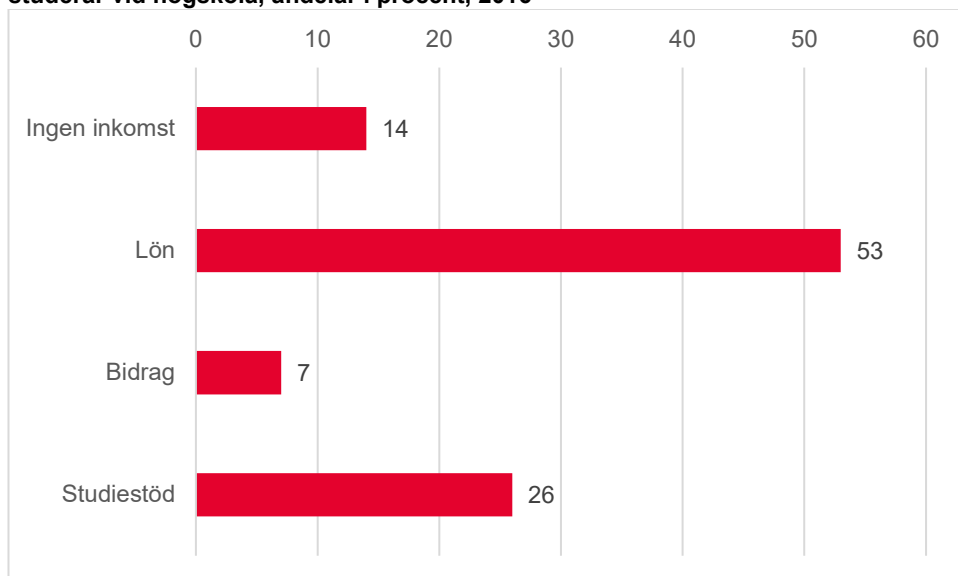
	Studerande utan studiemedel (N=12 033)	Studerande med studiemedel (N=17 846)
20-24	33	38
25-29	30	24
30-34	13	16
35-39	8	11
40-44	6	6
45-49	5	4
50-54	3	1
55-	2	0

3.6.2 Inkomster och fribelopp

De vanligaste huvudsakliga försörjningskällorna är löneinkomster och studiestöd. Det är även en hög andel av de studerande som saknar inkomst och en låg andel, bara 7 procent, som har bidrag (exklusive studiestöd) som huvudsaklig försörjningskälla. Att studerande saknar inkomst kan i det här fallet tyda på att det handlar om inresande studerande²⁴ som kan ha inkomster från ett annat land.

²⁴ Personer som kommer till Sverige för att studera. Dessa personer har normalt inte rätt till svenskt studiemedel.

Diagram 5. Huvudsaklig försörjningskälla för samtliga utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, andelar i procent, 2016

Av dem som studerar utan studiemedel vid högskolan är inkomsterna låga. De 25 procent av dem som studerar utan att ha studiemedel har inga inkomster, vare sig vi mäter som inkomst av överskott av tjänst, kapital och näringsverksamhet eller som disponibel inkomst per konsumtionsenhet. Dessa kvinnor lever därmed antingen av medel från sitt hemland – många kan alltså antas vara inresande studerande – eller av besparingar eller av övriga familjemedlemmars inkomster.

För utrikes födda kvinnor som har studiemedel vid högskola är medelinkomsten 92 100 kronor mätt som överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital medan medelinkomsten mätt som disponibel inkomst per konsumtionsenhet är 187 181 kronor. Uppgifterna visar att studiestöd och andra ersättningar och inkomster gemensamt bidrar till att den disponibla inkomsten överstiger inkomsten av tjänst m.m. och att dessa bidrag och transfereringar, tillsammans med en eventuell makas/makes inkomster, alltså på så sätt fungerar utjämnande. Motsvarande siffror för dem utan studiemedel är 128 252 kronor respektive 120 082 kronor. I dessa fall är alltså den disponibla inkomsten lägre än överskottet av tjänst, kapital och näringsverksamhet.

De relativt låga inkomsterna för dem som studerar vid högskola indikerar att reglerna om fribelopp inte påverkar rätten till studiemedel eller reducerar studiemedelsbeloppet i någon större utsträckning. Av dem som är heltidsstuderande hela året tjänar dock åtminstone de 25 procent med högst inkomster (244 366 kronor) så mycket att studiemedlen sannolikt skulle reduceras om de ansökte om studiemedel.²⁵ Av dem som studerar med studiemedel i samma omfattning får relativt få utrikes födda kvinnor studiemedlen reducerade då inkomsterna även i den översta kvartilen sannolikt i de flesta fall understiger fribeloppsgränsen för år 2016.

²⁵ Med heltidsstuderande avses här heltidsstuderande enligt studiestödsförfattningarna.

Tabell 28. Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

Medelinkomst och kvartiler

	Studerande utan studiemedel		Studerande med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	0	18 748	123 004
50 (median)	28 637	61 018	66 908	169 888
75	244 366	214 573	141 872	226 379
Medel	128 252	120 082	92 100	187 181

3.6.3 Andra ersättningar

De olika försörjningskällorna fördelar sig olika beroende på om de utrikes födda kvinnorna studerar med eller utan studiemedel på högskola.

Av dem som har studiemedel är andelen som arbetar högre, 82 procent, och 64 procent har studiemedel med både bidrag och lån. Betydligt fler av dem som studerar med studiemedel har bostadsbidrag/bostadstillägg än de som studerar utan studiemedel. De som har studiemedel har oftare barnbidrag än de utan studiemedel, 31 procent respektive 18 procent. Trots låga inkomster bland dem som inte har studiemedel är det få, enbart en procent, som har försörjningsstöd. Andelen som får barnbidrag är låg, vilket kan tyda på att det framför allt är de yngsta som saknar inkomster. Detta stämmer väl med antagandet att många av dem som saknar inkomst eller har låg inkomst är inresande studerande.

Få av de utrikes födda kvinnorna vid högskola har arbetsmarknadsstöd. Endast 4 procent av dem utan studiemedel har arbetsmarknadsstöd och andelen är densamma för dem med studiemedel. En låg andel av dem som studerar vid högskola påverkas därför av studiestödets bestämmelser om samordning av studiemedel och aktivitetsstöd.

Få av de utrikes födda kvinnorna har försörjningsstöd, 1 procent av dem utan studiemedel och 2 procent av dem med studiemedel. I princip ingen som studerar vid högskolan har etableringsersättning. Etableringsersättning kunde inte lämnas om studier påbörjades vid en utbildning på högskolenivå för vilken det kunde lämnas studiemedel.²⁶ Att det är så få av dessa kvinnor som har etableringsersättning under år 2016 tyder också på att få nyanlända kvinnor studerar i denna utbildningsform.

²⁶ Den som är nyanländ i Sverige och har ett uppehållstillstånd som flykting, skyddsbehövande eller anhörig kan få etableringsersättning vid deltagande i etableringsinsatser med en etableringsplan.

Tabell 29. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	60	82
Arbetsmarknadsstöd	4	4
Föräldrapenning	10	15
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	64
Barnbidrag	18	31
Bostadsbidrag och bostadstillägg	2	13
Mottaget underhållsstöd	2	5
Etableringsersättning	0	0
Försörjningsstöd	1	2

3.6.4 Låntagande och andra försörjningskällor

Av de utrikes födda kvinnor som har studiemedel och är heltidsstuderande vid högskola väljer 64 procent att ta lån. De 36 procent som har studiemedel och inte lånar försörjer sig på annat sätt, t.ex. genom att arbeta, genom att ta ut föräldrapenning eller med hjälp av bostadsbidrag, m.m.

3.6.5 Sammanfattning om studerande vid högskolan

Av alla utrikes födda kvinnor som studerar vid högskolan berörs bara ett fåtal av åldersgränserna i studiemedelssystemet. De disponibla inkomsterna är förhållandevis goda, men det är bara de som tjänar mest och som studerar utan studiemedel som rimligen berörs påtagligt av fribeloppet. Många saknar också inkomst, men detta rör sig sannolikt om inresande studerande. Bara en mindre andel, 7 procent, har bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomstkälla. Få har också arbetsmarknadsstöd eller etableringsersättning. Dessa ersättningar utgör således inget hinder för att ta studiemedel. Av dem som har studiemedel är det 64 procent som lånar, vilket är lägre än den genomsnittliga lånebenägenheten vid högskolan.

4 Studerande med bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjning

Vi har ovan följt uppdraget till CSN att göra en kartläggning av vilka försörjningskällor som utrikes födda kvinnor har använt sig av under sina studier. Vi har även beskrivit hur dessa försörjningskällor samspelar med studiestödssystemet och hur det kan påverka de ekonomiska förutsättningarna för utrikes födda kvinnor att studera. I detta avsnitt redovisar vi först några uppgifter från de uppdrag som nyligen har lämnats till Arbetsförmedlingen och Skolverket. Dessa uppdrag får oss sedan att titta närmare på de studerande som har bidrag och transfereringar som sin huvudsakliga inkomst.

4.1 Uppdragen till Arbetsförmedlingen och Skolverket

Uppdraget till CSN kan anses något diffust mot bakgrund av att inkomstsituationen för studerande kvinnor är mindre intressant eftersom de redan har tagit steget att påbörja studier. Uppdrag med en tydligare inriktning har relativt nyligen lämnats till Arbetsförmedlingen och Skolverket. Arbetsförmedlingen har haft i uppdrag att genomföra en kartläggning av hur programersättningarna, enskilt och i samspel med andra relevanta ersättningssystem, påverkar incitamenten och förutsättningarna att gå till arbete eller studier, med fokus på utrikes födda kvinnor. Skolverket har haft i uppdrag att titta på vilka hinder som finns för personer med bristande kunskap i svenska språket att delta i utbildning inom komvux.

Arbetsförmedlingen redovisade sitt uppdrag genom rapporten *Att utbilda sig eller att låta bli. En kartläggning av regelverk och ekonomiska drivkrafter för utrikesfödda kvinnor*.²⁷ Kartläggningen ska kunna ligga till grund för Arbetsmarknadsdepartementets bedömning av hur ersättningssystemen kan utvecklas i syfte att förbättra förutsättningarna för utrikes födda kvinnor att studera och arbeta.

Arbetsförmedlingens redovisning avsåg arbetslösa kvinnor och deras intresse av att övergå till studier. Uppdraget och Arbetsförmedlingens redovisning berör således mer precist det som eventuellt kan upplevas vara ett problem – att arbetslösa kvinnor som behöver utbilda sig för att senare kunna ta steget in på arbetsmarknaden, ändå avstår från studier. Arbetsförmedlingen drar i sin redovisning några slutsatser:

- Det är viktigt att olika delar av välfärds- och ersättningssystemen samverkar för att skapa ekonomiska drivkrafter att studera.
- Osäkerhet om framtida uppehållstillstånd kan minska intresset för grundläggande utbildning eller gymnasieutbildning.
- Steget att påbörja studier kan vara stort för många med kort utbildning och faktorer såsom språkkunskaper, bostadssituation, barnomsorg och en trygg och stabil inkomst kan vara avgörande för valet att börja studera.
- Studiefinansieringen, med många ersättningar och regelverk, är svår att överblicka, särskilt för personer med kort utbildning och lång väg ut på

²⁷ Arbetsförmedlingen (2018a).

arbetsmarknaden. Detta kan göra det svårt att se konsekvenserna av olika vägval. Även för personer som kommer till Sverige med en högskoleutbildning kan vägen ut på arbetsmarknaden vara lång.

- Det finns risk för att den kortsiktiga ekonomiska situationen i stor utsträckning styr individens val, även om detta val innebär sämre ekonomi på sikt.
- Även om studiestartsstöd inledningsvis är en möjlig finansiering för dem som tillhör målgruppen, är tiden med ersättning ofta för kort för att motivera till studier.

Skolverket redovisar i rapporten *Redovisning av uppdrag om hinder för individer med bristande kunskap i svenska språket att delta i utbildning inom kommunal vuxenutbildning* en rad behov och flera problem.²⁸ Studiestödssystemets utformning stödjer enligt redovisningen inte alltid deltagandet i utbildning. Studiestödet kan vara förknippat med svårigheter, dels mot bakgrund av att antalet veckor med studiestöd är begränsat, dels då sfi inte ger rätt till studiestöd.

Det framförs att det kan vara svårt för elever med bristande kunskaper i svenska språket, som kombinerar sfi-studier t.ex. med studier inom komvux på grundläggande nivå, att både tillgängliggöra sig ett funktionellt andraspråk och samtidigt nå målen för utbildningen i övrigt under den tid de kan få studiemedel. Det kan även uppstå svårigheter då elever behöver registrera sig för heltidsstudier på grundläggande eller gymnasial nivå, vilket medför en studieomfattning som de eventuellt inte maktar med, för att få rätt till fullt studiestöd. Skolverket konstaterar att dessa problem riskerar att leda till att personer får bristfälliga studieresultat eller helt väljer bort studier.

4.2 Studerande med bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla

Utifrån uppdraget – och mot bakgrund av uppdragen till Arbetsförmedlingen och Skolverket – uppfattar vi att det kan ses som ett problem att många utrikes födda kvinnor med framför allt kort tidigare utbildning väljer att inte studera, trots att de skulle behöva göra det. Även den i år införda utbildningsplikten är ett tecken på detta.²⁹ Det finns alternativ till att inte studera. Ett alternativ är att studera utan studiemedel, antingen för att man inte har rätt till stödet eller för att man hellre vill försörja sig på annat vis och inte vill ta studiemedel med lånedel. Att bedriva studier utan studiemedel kan vara ett problem eftersom genomströmningen i utbildningar tenderar att bli lägre för dem som inte har studiemedel.³⁰

CSN har ingen kännedom om vilka av de kvinnor som inte studerar som har funderat på att börja studera och vilka som inte har några sådana planer. Därmed har vi begränsade möjligheter att analysera orsaker till att man inte börjar studera. Skulle vi göra det hade vi behövt jämföra samtliga de 656 769 personer som, enligt uppgifterna till oss, inte studerar, med den försörjning som studiemedelssystemet kan erbjuda. På så sätt skulle vi kunna jämföra inkomstsituationen för dem som inte studerar med de möjligheter studiemedelssystemet erbjuder. Det hade knappast givit någon bra bild av studiemedelssystemets regelverk och belopp eller av orsaker till att inte studera.

I detta avsnitt försöker vi ändå delvis att behandla det problem som vi uppfattar att uppdraget vill att vi belyser. I avsnittet tittar vi särskilt på försörjningskällor och inkomster för dem som inte har studiemedel och som har bidrag och transfereringar

²⁸ Skolverket (2018).

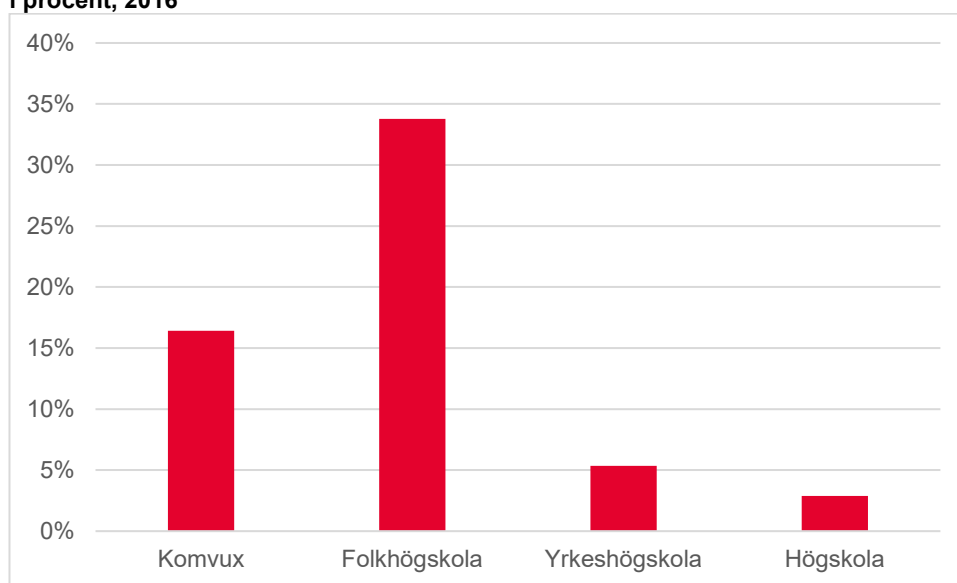
²⁹ Förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Se bl.a. Arbetsförmedlingen (2018b).

³⁰ Se bl.a. SOU 2018:73.

som huvudsaklig försörjning. Detta bör röra sig om en studerandegrupp med låga inkomster. Vi redovisar även vilka utbildningsformer denna studerandegrupp finns i. Det rör sig om studerande som sannolikt, åtminstone till en del, skulle ha behov av studiemedel för att kunna bedriva effektiva studier.

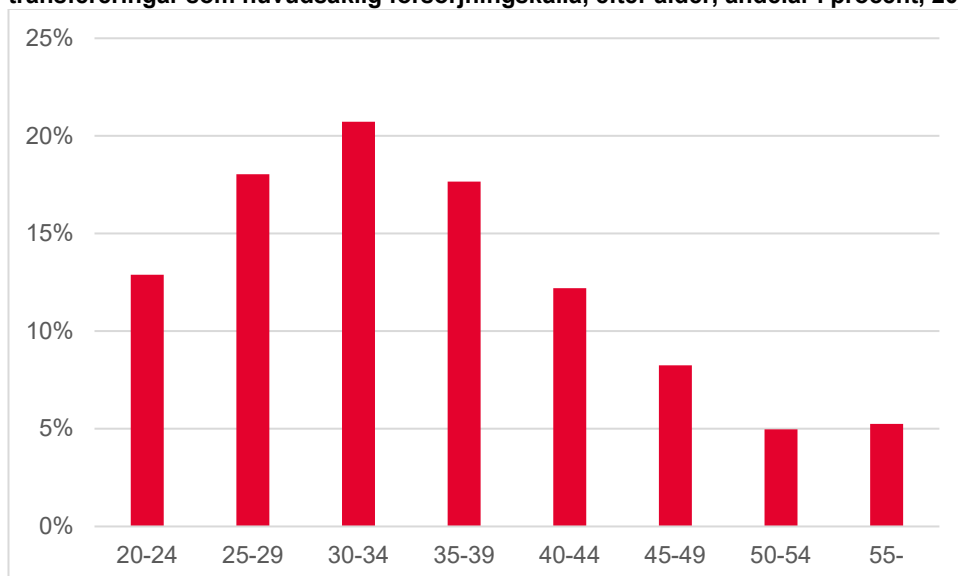
Av de 17 104 personer som studerar på heltid och har bidrag och transfereringar som sin huvudsakliga försörjningskälla studerade 8 941 utan studiemedel. Andelen av de heltidsstuderande som inte har studiemedel och som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomst, är högst inom folkhögskolan. I folkhögskolan saknar 34 procent av de utrikes födda kvinnorna studiemedel och har bidrag och transfereringar som sin huvudsakliga försörjning. Därefter följer komvux med 16 procent, yrkeshögskolan med 5 procent och högskolan med 3 procent.

Diagram 6. Andel av heltidsstuderande som inte har studiemedel och som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, efter utbildningsform, andelar i procent, 2016

Flest studerande är 30–34 år gamla, men åldersfördelningen är relativt jämn. Cirka 5 procent är 57 år eller äldre och kan därför inte få studiemedel och ca 15 procent av de studerande kan riskera en begränsning av vid en eventuell ansökan om lån.

Diagram 7. Andel heltidsstuderande som inte har studiemedel och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, efter ålder, andelar i procent, 2016

Studerandegruppen har i ganska låg utsträckning lön, men har förhållandevis ofta olika statliga bidrag, inte minst etableringsersättning. Av de studerande har 43 procent etableringsersättning, vilket kan jämföras med att 7 procent av dem som har studiemedel har ersättningen. Däremot är det bara 22 procent som har försörjningsstöd, vilket är ungefär samma andel som bland dem som studerar med studiemedel. Höga andelar har även föräldrapenning, 33 procent, och barnbidrag, 64 procent.

Tabell 30. Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som inte har studiemedel och som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, andelar i procent, 2016

Försörjningskälla	Andel (%)
Lön	30
Arbetsmarknadsstöd	30
Föräldrapenning	33
Barnbidrag	64
Bostadsbidrag och bostadstillägg	20
Mottaget bidragsförskott	13
Etableringsersättning	43
Försörjningsstöd	22

Desvärre har vi inte kunskap om när under året olika ersättningar har lämnats. Att 30 procent har haft arbetsmarknadsstöd, vilket inbegriper aktivitetsstöd, och 43 procent har haft etableringsersättning, tyder dock på att utrymmet att ansöka om studiemedel är begränsat.

Försörjningsstöd får normalt inte lämnas när man studerar. Att en dryg femtedel har haft försörjningsstöd kan indikera att personerna inte har bedrivit studier under hela året. Praxis för försörjningsstöd kan dock variera mellan kommuner vilket inte utesluter att vissa har bedrivit studier och samtidigt uppburit försörjningsstöd. Att praxis kan tänkas variera mellan kommuner kan ses som ett bekymmer.

De som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomst och som inte har studiemedel, har ett genomsnittligt överskott av tjänst, kapital och näringsverksamhet på 52 665 kronor med en median på 25 950 kronor. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet är dock högre, medelinkomsten är 123 652 kronor och medianinkomsten 112 146 kronor. Inkomsterna ligger således väldigt nära inkomsterna för samtliga som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, oavsett om man har studiemedel eller inte. De disponibla inkomsterna är dock lägre jämfört med dem som har studiestöd som huvudsaklig försörjningskälla, vilket tyder på att det rör sig om en relativt ekonomiskt utsatt studerandegrupp.

Tabell 31. Inkomst för utrikes födda kvinnor som inte har studiemedel och som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, kronor, 2016

	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	87 976
50 (median)	25 950	112 146
75	75 107	144 958
Medel	52 665	123 652

Att de med de högsta inkomsterna har inkomster på lägst ca 75 000 kronor i överskott av tjänst, kapital och näringsverksamhet tyder på att bara ett fåtal studerande kan få reducerade studiemedel om de ansöker om stödet.

De knappt 4 000 studerande som har etableringsersättning, vilken är skattefri, har ett genomsnittligt överskott av tjänst, kapital och näringsverksamhet på 21 125 kronor och en disponibel inkomst per konsumtionsenhet på 104 076 kronor.

Tabell 32. Inkomst för utrikes födda kvinnor som inte har studiemedel och som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, samt har etableringsersättning, kronor, 2016

	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	80 696
50 (median)	7 750	103 987
75	34 818	121 510
Medel	21 125	104 076

De knappt 2 000 studerande som har försörjningsstöd har en genomsnittlig inkomst av tjänst, kapital och näringsverksamhet på 28 915 kronor och en genomsnittlig disponibel inkomst på 101 800 kronor.

Tabell 33. Inkomst för utrikes födda kvinnor som inte har studiemedel och som studerar och har bidrag och transfereringar som huvudsaklig försörjningskälla, samt har försörjningsstöd, kronor, 2016

	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	75 966
50 (median)	6 421	100 766
75	47 945	123 220
Medel	28 915	101 800

Dessa båda studerandegrupper har därmed låga disponibla inkomster. Eftersom de 25 procent som har högst inkomster har inkomster på lägst ca 35 000 respektive ca 48 000 kronor är det sannolikt bara mycket få personer som når upp till fribeloppet för inkomst.

5 Slutsatser – höjda krav, ökad motivation eller ett mer förmånligt studiestöd?

5.1 Utrikes födda är ingen homogen studerandegrupp

Utrikes födda kvinnor är inte någon homogen studerandegrupp. Bland de 125 000 kvinnor i vår population som studerade på en studiestödsberättigande utbildning under 2016 finns det både lågutbildade personer som är nyanlända till Sverige och högutbildade som exempelvis studerar vid högskolan parallellt med att de arbetar.

Det uppdrag som har lämnats till CSN handlar om försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar. Dessa har vi redovisat. Vi har även fört en diskussion om samspelet med studiemedlen och om utrikes födda kvinnors ekonomiska möjligheter att studera. Ändå tycks det som att något saknas. Exempelvis skulle kvinnorna kunna fördelas efter tid i landet eller efter längden på sin tidigare utbildning. I annat fall finns det risk för att de uppgifter vi redovisar inte är till så stor nytta.

Då vi inte har tillgång till uppgifter om tid i Sverige eller utbildningsbakgrund har vi istället lämnat uppgifter om de drygt 17 000 utrikes födda kvinnor som studerar och som har bidrag och transfereringar som sin huvudsakliga inkomst. Av dessa har knappt 9 000 inte några studiemedel. Det kan eventuellt ses som ett problem att försörjningen inte kan ordnas på något annat sätt, t.ex. genom studiemedelssystemet eller genom inkomst i form av lön. Många av dessa kvinnor har dock aktivitetsstöd eller etableringsersättning, vilket kan täcka deras behov. För en del av kvinnorna kan det bero på att de är utländska medborgare som inte uppfyller villkoren för svenskt studiestöd.

Många av kvinnorna är sannolikt lågutbildade och studerar bl.a. svenska på grundläggande nivå vid komvux eller på en folkhögskola. Många har troligen stora utbildningsbehov och de har ofta låg inkomst. Orsaken att de inte har studiemedel kan variera, men många har etableringsersättning eller aktivitetsstöd och kan därmed inte ha studiemedel samtidigt. Etableringsersättningen är oftast lägre än nivån för studiemedel (bidrag och lån). Studerandegruppen är dessutom sannolikt ofta är tveksam till att ta lån, både med hänsyn till traditioner och p.g.a. den låga förväntade ekonomiska återbäringen av utbildningen.³¹ Bara 31 procent av dem som har bidrag och transfereringar som huvudsaklig inkomst och även har studiemedel, tar studiemedlens lånedel.

5.2 Kostnadsdelning mellan individen och samhället

Studiestöd är en förhållandevis låg ersättning som består av bidrag och eventuellt även av lån. Detta har att göra med att studiestödet är tänkt att användas under en kortare period av livet då investeringar görs i varje individs kunskaper. Man får helt enkelt leva sparsamt under studietiden för att på så vis investera i en högre framtida lön.

Som Arbetsförmedlingen beskriver i sin redovisning är möjligheten till studiefinansiering viktig för många studerande, däribland för utrikes födda kvinnor. För de som är relativt nyanlända till Sverige är målet ofta att komma ut på arbetsmarknaden.

³¹ CSN (2018b).

En kortare anställning kan därmed konkurrera ut studier, även om studier på sikt skulle vara ett bättre alternativ. I dessa fall kan frågan om ersättningen under studierna vara särskilt viktig.

Nivån på studiestödet och inte minst den kostnadsdelning som finns inom studiemedelssystemet kan i dessa fall uppfattas som problematiska. Studiemedlen ska vara tillräckliga för att täcka rimliga levnadsomkostnader under studietiden, men de består av en bidragsdel och en lånedel. Eftersom de samhälleliga vinsterna³² inte beaktas av individerna i deras utbildningsval, delas kostnaderna för utbildning och levnadsomkostnader under studietiden mellan individ och samhälle. Staten står därför för en del av levnadskostnaderna genom studiebidrag och betalning av bl.a. pensionsavgifter³³, medan individen bekostar en del antingen genom egna medel eller genom studielån. Efter slutförda studier kan den enskilde förvänta sig högre lön samtidigt som statens skatteintäkter ökar.

Det kan ifrågasättas om de bl.a. utrikes födda kvinnor med företrädesvis kort utbildning som behöver utbilda sig, får den ekonomiska avkastning av studierna som förutsattes när studiemedelssystemet utformades. Många behöver en förhållandevis lång utbildning på grundskole- eller gymnasienivå och det är inte säkert att denna utbildning ger ett ekonomiskt utfall som motsvarar skuldsättningen.

Av dem som enbart studerat på grundskolenivå, vilket till övervägande del är utrikes födda studerande, och ska betala tillbaka sina lån är det över hälften som har minst en gång fått ett obetalt årsbelopp överlämnat till Kronofogdemyndigheten. Av dem som studerat på både grundskole- och gymnasienivå är det 38 procent av låntagarna som minst en gång fått ett obetalt årsbelopp överlämnat.³⁴ Dessa siffror avsåg dem som tagit lån 2002 och tyder, även om ett Kronofogdekrav kan ha flera orsaker, på att låntagande är ett bekymmer för många studerande som studerat på dessa utbildningsnivåer.

Nivån på studiemedlen och det nya studiestartsstödet kan många gånger vara högre än de ersättningar som utrikes födda annars kan få, t.ex. etableringsersättning och aktivitetsstöd. I en sådan beräkning inkluderas dock studiemedlens lånedel. Nivåerna är dock lägre än de som normalt ges för ett arbete. Det är därmed inte säkert att studiestödet har förutsättningar att konkurrera med t.ex. ett vikariat för den som jämför utfallet krona för krona. År 2016 är exempelvis den genomsnittligt disponibla inkomsten per konsumtionsenhet ca 174 000 kronor för de utrikes födda kvinnor som studerar medan den är 207 000 kronor för dem som inte gör det. Inkomsten vid studier är således både lägre än för dem som inte studerar och kan dessutom innehålla en lånedel som senare ska återbetalas. Om de studerande inte vill ta lån – vilket har beskrivits i bl.a. CSN:s rapporter *Lånebenägenhet bland studerande med studiemedel*³⁵ och *Varför tveka att ta studielån?*³⁶ – kan detta utgöra ett särskilt bekymmer.

Det finns tre möjliga vägar att lösa problemet att personer som borde studera, eller som studerar utan att ta studiemedel med eller utan studielån, verkligen tar steget att påbörja studier eller att ansöka om studiemedel:

³² Exempel på samhällsekonomiska effekter av utbildning som individen inte förväntas ta hänsyn till är högre tillväxt, minskad arbetslöshet och bättre allmänt hälsoläge. Det finns även andra argument för statlig subventionering av utbildning, t.ex. risken för att marknaden inte kommer att erbjuda lån och korrigering av snedvridande marknadseffekter såsom ett progressivt skattesystem.

³³ Gäller studiemedel, inte studiestartsstöd.

³⁴ SOU 2013:20.

³⁵ CSN (2017).

³⁶ CSN (2018b).

- höjda krav
- högre studiestöd, eller
- motivationshöjande insatser.

Kraven för att få etableringsersättning höjdes nyligen när en utbildningsplikt infördes. Utbildningsplikten innebär att en arbetssökande med kort utbildningsbakgrund som deltar i etableringsprogrammet ska få en bedömning av om han eller hon kan matchas mot ett arbete under tiden i etableringsprogrammet. Om den arbetssökande inte bedöms kunna matchas mot ett arbete under tiden i etableringsprogrammet ska han eller hon i huvudsak ta del av reguljära studier.³⁷ Ett höjt krav i form av en sådan plikt är ett alternativ för att få personer som inte kan finna annan försörjning att bedriva studier.

Ett annat sätt att resonera kring kostnadsfördelningen mellan samhället och den studerande kan vara att kostnaderna fördelas efter avkastning. Om det ekonomiska utfallet av studier är högt för individen och lågt för samhället, bör individen stå för en högre andel av kostnaden, och tvärtom. En liknande utgångspunkt skulle kunna vara chansen att en viss utbildning leder till ett arbete, respektive risken att samma utbildning inte gör det. Om arbetsmarknadsutsikterna är goda accepterar sannolikt den studerande att bära en högre del av kostnaderna. Om arbetsmarknadsutsikterna är osäkra kan individen tveka inför att själv bekosta sina studier. Det kan givetvis också hävdas att samhället inte bör översubventionera utbildning som inte leder till arbete. När det gäller samhällelig grundutbildning, som är en grundförutsättning för inträde på arbetsmarknaden eller vidare studier, men som kanske inte är omedelbart privat-ekonomiskt lönsam, finns det starka skäl för statliga subventioner.

Ett problem är givetvis att det är svårt att mäta både den samhällsekonomiska och den privatekonomiska avkastningen av utbildning. Utfallet kan variera mellan utbildningar, utbildningsnivåer och över tid, samt givetvis mellan individer. Särskilda studier har gjorts av invandrades avkastning på utbildning jämfört med avkastningen för personer som är födda i Sverige. Avkastningen tycks något lägre för invandrare som kommit till Sverige i vuxen ålder än för personer födda i Sverige. Skillnaderna är något större för kvinnor än för män. För invandrare är avkastningen av en svensk utbildning högre än avkastningen av en utländsk utbildning.³⁸

Vår genomgång visar att förhållandevis många utrikes födda kvinnor har så låga inkomster att studiestartsstöd bör vara en drivkraft för att de ska påbörja studier. Även det högre bidraget inom studiemedlen bör kunna ha liknande effekter. För den som inte vill ta lån för sina studier är studiemedel med generellt bidrag däremot för låga för att attrahera studerande till studier.

I dessa fall kan motivationshöjande insatser vara ytterligare en väg att gå. En professionell studie- och yrkesvägledare eller arbetsförmedlare kan ha möjligheter att motivera personer att börja studera. Sådan motivation bör rimligen byggas upp hos den studerande med utgångspunkt i en förståelse för hur viktig utbildning är för den enskilde i det svenska samhället. Att erbjuda en ersättning på en sådan nivå att den kan matcha en lön är svårt. Det bör dock finnas en plats för en ersättning som likt studiestartsstödet inte innehåller någon lånedel, för studier under en kortare tid.

³⁷ Förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

³⁸ IFAU (2007).

Referenser

Arbetsförmedlingen (2018a). *Att utbilda sig eller att låta bli. En kartläggning av regelverk och ekonomiska drivkrafter för utrikesfödda kvinnor*. Arbetsförmedlingen analys 2018:10.

Arbetsförmedlingen (2018b). *Utbildningsplikten för deltagare med kort utbildning i etableringsprogrammet*. Återrapport 31 maj 2018.

CSN (2017). *Lånebenägenhet bland studerande med studiemedel*. Rapport 2017:4.

CSN (2018a). Statistik över studiestödsnyttjande. Dnr 2018-100-1093.

CSN (2018b). *Varför tveka att ta studielån?* CSN, rapport 2018:4.

IFAU (2007). *Invandrades avkastning på utbildning i Sverige*. Martin Nordin. Rapport 2007:10.

Skolverket (2018). *Redovisning av uppdrag om hinder för individer med bristande kunskap i svenska språket att delta i utbildning inom kommunal vuxenutbildning*. Dnr 5.1.3-2018:626.

SOU 2013:20. *Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå. En översyn för ökad individanpassning och effektivitet*. Betänkande av GRUV-utredningen.

SOU 2018:73. *Studiemedel för effektiva studier*. Betänkande av Utredningen om tryggare och effektivare studier.

Bilaga

Studering inom olika skolformer

I denna bilaga redovisas försörjningen för de utrikes födda kvinnor som studerar i viss omfattning. I rapporten används begreppet "heltidsstuderande" för att beskriva dessa studerande. Det handlar om personer som under 2016 varit registrerade enligt följande:

- Mer än 200 verksamhetspoäng vid komvux (37 911 personer).
- Mer än halvtid i minst en termin vid folkhögskola (5 987 personer).
- Mer än 50 poäng vid yrkeshögskola (2 988 personer).
- Mer än 15 poäng vid högskola (29 879 personer).

Vi gör även ett urval av de olika försörjningskällorna. Urvalet baseras på att det minst bör vara en viss andel, inom någon skolform, av de studerande som har försörjningskällan.

Studerande vid komvux

Samtliga heltidsstuderande

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	105 228	161 859
Medianinkomst	66 889	148 140

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, kronor, 2016

Ålder	Överskott av tjänst, kapital och näring		Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	
	Medel	Median	Medel	Median
20-24	78 665	47 184	140 613	129 636
25-29	100 418	63 135	158 409	149 209
30-34	104 742	67 327	165 851	151 995
35-39	111 211	72 390	162 984	149 414
40-44	117 021	81 371	169 056	150 704
45-49	122 450	84 636	177 595	160 684
50-54	138 121	108 535	185 968	167 140
55 år-	151 183	130 104	184 765	166 937
Samtliga	105 229	66 890	161 859	148 140

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande (procent)
Lön	65
Arbetsmarknadsstöd	17
Föräldrapenning	25
Studiebidrag	60
Studielån	21
Barnbidrag	58
Bostadsbidrag och bostadstillägg	14
Mottaget underhållsstöd	13
Etableringsersättning	10
Försörjningsstöd	10

Huvudsaklig försörjningskälla utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, procent, 2016

Andel med huvudsaklig försörjningskälla (procent)	
Ingen inkomst	2
Lön	46
Bidrag	31
Studiestöd	21

Heltidsstuderande utan respektive med studiemedel

Ålder på utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=15 184)	Studerande med studiemedel (N=22 727)
20-24	14	18
25-29	20	20
30-34	21	23
35-39	17	18
40-44	12	12
45-49	8	6
50-54	4	3
55-	3	0

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

	Studerande utan studiemedel		Studerande med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	27 206	107 961	3 691	108 107
50 (median)	125 951	151 761	47 778	146 323
75	240 982	212 628	123 908	193 341
Medel	148 711	168 087	76 226	157 705

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	69	63
Arbetsmarknadsstöd	22	14
Föräldrapenning	26	24
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	35
Barnbidrag	51	63
Bostadsbidrag och bostadstillägg	12	15
Mottaget underhållsstöd	10	15
Etableringsersättning	19	4
Försörjningsstöd	10	10

Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar vid komvux, procent, 2016

	Studerande utan studiemedel	Studerande med studiemedel
Ingen inkomst	4	0
Lön	56	40
Bidrag	40	25
Studiestöd	0	35

Studerande vid folkhögskola**Samtliga heltidsstuderande****Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, kronor, 2016**

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	52 811	130 367
Medianinkomst	18 861	115 771

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, kronor, 2016

Ålder	Överskott av tjänst, kapital och näring		Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	
	Medel	Median	Medel	Median
20-24	48 852	22 850	131 532	113 349
25-29	56 144	31 294	127 027	117 526
30-34	57 224	26 916	128 041	115 227
35-39	49 496	15 500	124 848	112 520
40-44	50 106	15 446	132 610	121 959
45-49	51 844	2 700	137 366	120 561
50-54	51 482	0	137 418	115 936
55 år-	66 882	0	135 505	111 811
Samtliga	52 811	18 861	130 367	115 771

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande (procent)
Lön	39
Arbetsmarknadsstöd	13
Föräldrapenning	21
Studiebidrag	61
Studielån	22
Barnbidrag	55
Bostadsbidrag och bostadstillägg	20
Mottaget underhållsstöd	15
Etableringsersättning	25
Försörjningsstöd	20

Huvudsaklig försörjningskälla utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, procent, 2016

Andel med huvudsaklig försörjningskälla (procent)	
Ingen inkomst	1
Lön	21
Bidrag	52
Studiestöd	26

Heltidsstuderande utan respektive med studiemedel

Ålder på utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=2 351)	Studerande med studiemedel (N=3 636)
20-24	18	25
25-29	14	17
30-34	14	18
35-39	14	16
40-44	12	13
45-49	9	8
50-54	9	4
55-	10	1

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

	Studerande utan studiemedel		Studerande med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	73 439	0	101 410
50 (median)	8 500	101 320	24 324	127 443
75	59 253	128 990	79 747	170 326
Medel	53 467	111 763	52 388	142 381

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	22	50
Arbetsmarknadsstöd	13	13
Föräldrapenning	24	19
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	37
Barnbidrag	48	59
Bostadsbidrag och bostadstillägg	20	19
Mottaget underhållsstöd	11	17
Etableringsersättning	61	2
Försörjningsstöd	30	14

Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar vid folkhögskola, procent, 2016

	Studerande utan studiemedel	Studerande med studiemedel
Ingen inkomst	2	0
Lön	14	25
Bidrag	83	31
Studiestöd	0	43

Studerande vid yrkeshögskola

Samtliga heltidsstuderande

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	143 524	211 063
Medianinkomst	121 196	195 181

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, kronor, 2016

Ålder	Överskott av tjänst, kapital och näring		Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	
	Medel	Median	Medel	Median
20-24	108 133	92 058	190 344	175 864
25-29	136 650	125 476	201 471	189 426
30-34	138 010	106 887	210 235	195 898
35-39	141 697	120 109	215 724	191 923
40-44	158 779	141 994	213 021	199 439
45-49	156 308	139 461	223 657	208 022
50-54	204 271	179 560	259 364	244 924
55 år-	237 144	226 707	228 525	215 346
Samtliga	143 524	121 196	211 063	195 181

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande (procent)
Lön	81
Arbetsmarknadsstöd	14
Föräldrapenning	25
Studiebidrag	78
Studielån	50
Barnbidrag	50
Bostadsbidrag och bostadstillägg	9
Mottaget underhållsstöd	7
Etableringsersättning	0
Försörjningsstöd	2

Huvudsaklig försörjningskälla utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, procent, 2016

Andel med huvudsaklig inkomstkälla (procent)	
Ingen inkomst	1
Lön	59
Bidrag	15
Studiestöd	25

Heltidsstuderande utan respektive med studiemedel

Alder på utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=665)	Studerande med studiemedel (N=2 323)
20-24	7	12
25-29	17	20
30-34	22	24
35-39	18	20
40-44	14	13
45-49	11	8
50-54	6	3
55-	5	0

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

	Studerande utan studiemedel		Studerande med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	104 855	140 940	29 599	143 728
50 (median)	226 357	206 165	101 188	193 627
75	315 992	273 398	180 411	247 092
Medel	229 412	221 417	119 085	208 117

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	82	80
Arbetsmarknadsstöd	21	12
Föräldrapenning	24	26
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	64
Barnbidrag	47	51
Bostadsbidrag och bostadstillägg	7	9
Mottaget underhållsstöd	6	7
Etableringsersättning	0	0
Försörjningsstöd	4	2

Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar vid yrkeshögskola, procent, 2016

	Studerande utan studiemedel	Studerande med studiemedel
Ingen inkomst	4	0
Lön	71	55
Bidrag	24	13
Studiestöd	0	32

Studerande vid högskola

Samtliga heltidsstuderande

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, kronor, 2016

	Överskott av tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
Medelinkomst	106 653	160 170
Medianinkomst	59 351	152 438

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, kronor, 2016

Ålder	Överskott av tjänst, kapital och näring		Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	
	Medel	Median	Medel	Median
20-24	58 338	33 734	127 485	119 510
25-29	90 590	51 521	137 743	133 939
30-34	128 639	86 205	185 846	176 153
35-39	150 106	110 060	199 224	186 621
40-44	179 013	150 093	213 045	197 734
45-49	216 952	208 245	234 589	217 166
50-54	249 020	246 456	251 007	229 162
55 år-	314 073	309 048	337 960	277 466
Samtliga	106 653	59 351	160 170	152 437

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande (procent)
Lön	73
Arbetsmarknadsstöd	4
Föräldrapenning	13
Studiebidrag	60
Studielån	38
Barnbidrag	26
Bostadsbidrag och bostadstillägg	9
Mottaget underhållsstöd	4
Etableringsersättning	0
Försörjningsstöd	2

Huvudsaklig försörjningskälla utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, procent, 2016

Andel med huvudsaklig inkomstkälla (procent)	
Ingen inkomst	14
Lön	53
Bidrag	7
Studiestöd	26

Heltidsstuderande utan respektive med studiemedel

Alder på utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola utan respektive med studiemedel, andelar i procent, 2016

	Studerande utan studiemedel (N=12 033)	Studerande med studiemedel (N=17 846)
20-24	33	38
25-29	30	24
30-34	13	16
35-39	8	11
40-44	6	6
45-49	5	4
50-54	3	1
55-	2	0

Inkomster för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola utan respektive med studiemedel, kronor, 2016

	Studerande utan studiemedel		Studerande med studiemedel	
	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	Överskott i inkomstlagen tjänst, kapital och näring	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet
25	0	0	18 748	123 004
50 (median)	28 637	61 018	66 908	169 888
75	244 366	214 573	141 872	226 379
Medel	128 252	120 082	92 100	187 181

Försörjningskällor för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, procent, 2016

Försörjningskälla	Andel av studerande utan studiemedel	Andel av studerande med studiemedel
Lön	60	82
Arbetsmarknadsstöd	4	4
Föräldrapenning	10	15
Studiebidrag	0	100
Studielån	0	64
Barnbidrag	18	31
Bostadsbidrag och bostadstillägg	2	13
Mottaget underhållsstöd	2	5
Etableringsersättning	0	0
Försörjningsstöd	1	2

Huvudsaklig försörjningskälla för utrikes födda kvinnor som studerar vid högskola, procent, 2016

	Studerande utan studiemedel	Studerande med studiemedel
Ingen inkomst	36	0
Lön	58	50
Bidrag	7	7
Studiestöd	0	44